

WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (piąta izba w składzie powiększonym)
z dnia 3 lutego 2005 r. *

W sprawie T-19/01

Chiquita Brands International, Inc., z siedzibą w Trenton, New Jersey (Stany Zjednoczone Ameryki),

Chiquita Banana Co. BV, z siedzibą w Bredzie (Niderlandy),

Chiquita Italia, S.p.A., z siedzibą w Rzymie (Włochy),

reprezentowane przez C. Pounceya, solicitor, oraz L. Van Den Hende, adwokata,
z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

skarżący,

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich, początkowo reprezentowanej przez C. Van der Hauwaerta, C. Browna, następnie przez L. Visaggia, C. Browna, M. Niejähra, a następnie przez L. Visaggia i C. Browna, występujących w charakterze pełnomocników oraz przez N. Khana, barrister, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

* Język postępowania: angielski.

której przedmiotem jest żądanie naprawienia szkody rzekomo poniesionej wskutek przyjęcia i utrzymywania w mocy rozporządzenia Komisji (WE) nr 2362/98 z dnia 28 października 1998 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (EWG) nr 404/93 w odniesieniu do przywozu bananów do Wspólnoty (Dz.U. L 293, str. 32),

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
(piąta izba w składzie powiększonym),

w składzie: P. Lindh, prezes, R. García-Valdecasas, J.D. Cooke, P. Mengozzi,
i M.E. Martins Ribeiro, sędziowie,
sekretarz: J. Plingers, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 lutego 2004 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Ramy prawne i okoliczności powstania sporu

1. Rozporządzenie nr 404/93

- 1 Rozporządzenie Rady (EWG) nr 404/93 z dnia 13 lutego 1993 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku bananów (Dz.U. L 47, str. 1), na mocy przepisów tytułu IV z dniem 1 lipca 1993 r. zastąpiło różne uregulowania krajowe wspólnym systemem wymiany handlowej z państwami trzecimi. Zastosowano rozróżnienie na „banany wspólno-

tove” produkowane we Wspólnocie i „banany z państw trzecich” pochodzące z państw trzecich innych niż państwa Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP), „tradycyjne banany AKP” i „nietradycyjne banany AKP”. Tradycyjne i nietradycyjne banany AKP odpowiadały ilościom bananów wywożonych z krajów AKP, które odpowiednio nie przewyższały lub przewyższały ilości ustalone w rozporządzeniu nr 404/93.

- 2 Zgodnie z art. 17 akapit pierwszy rozporządzenia nr 404/93 wszelki przywóz bananów do Wspólnoty podlega obowiązkowi przedstawienia pozwolenia. Pozwolenie to wydawane jest przez państwa członkowskie, na wniosek każdej zainteresowanej strony, niezależnie od miejsca jej siedziby we Wspólnocie, bez uszczerbku dla szczególnych przepisów przyjętych do stosowania art. 18 i 19 tego rozporządzenia.

- 3 Artykuł 19 ust. 1 rozporządzenia nr 404/93 określił sposób podziału kontyngentu taryfowego ustanowionego w art. 18: 66,5 % dla kategorii podmiotów gospodarczych, które wprowadziły do obrotu banany z państw trzecich i/lub nietradycyjne banany AKP (kategoria A), 30 % dla kategorii podmiotów gospodarczych, które wprowadziły do obrotu banany wspólnotowe i/lub tradycyjne banany AKP (kategoria B) i 3,5 % dla kategorii podmiotów gospodarczych posiadających siedzibę we Wspólnocie, które od 1992 r. rozpoczęły obrót bananami innymi niż banany wspólnotowe i/lub tradycyjne banany AKP (kategoria C).

2. Rozporządzenie nr 1442/93

- 4 W dniu 10 czerwca 1993 r. Komisja przyjęła rozporządzenie (EWG) nr 1442/93 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania uzgodnień dotyczących przywozu bananów do Wspólnoty [tłumaczenie nieoficjalne] (Dz.U. L 142, str. 6, zwane dalej „uzgodnieniami z 1993 r.”). System ten pozostawał w mocy do 31 grudnia 1998 r.

5 Dla potrzeb stosowania art. 18 i 19 rozporządzenia nr 404/93, art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1442/93 definiował „podmiot gospodarczy” kategorii A i B jako podmiot gospodarczy lub jakąkolwiek inną jednostkę, które na własny rachunek prowadziły jedną lub więcej z poniżej wskazanych działalności:

- „a) zakup zielonych bananów pochodzących z krajów trzecich i/lub krajów AKP od producenta, lub odpowiednio produkcja, a następnie ich wysyłka do Wspólnoty i sprzedaż we Wspólnocie,

- b) dostarczanie i wprowadzanie - jako właściciel - do swobodnego obrotu zielonych bananów, sprzedaż w celu dalszego wprowadzenia do obrotu we Wspólnocie; przy podobnym ryzyku uszkodzenia lub utraty towaru, jak to, które obciąża właściciela towaru.

- c) dojrzewanie — jako właściciel — zielonych bananów i wprowadzanie ich do obrotu we Wspólnocie” [tłumaczenie nieoficjalne].

6 Artykuł 4 ust. 1 rozporządzenia nr 1442/93 stanowił:

„Właściwe władze państw członkowskich ustanawiają oddzielne listy podmiotów gospodarczych kategorii A i B oraz ilości, które każdy podmiot gospodarczy sprzedał w ciągu ostatnich trzech lat poprzedzających rok, w którym otwarto kontyngent, z podziałem na rodzaje działalności gospodarczej wskazane w art. 3 ust. 1. Rejestracja podmiotu gospodarczego i ustalenie sprzedanych przez niego ilości odbywa się na pisemny wniosek przedstawiony z [własnej] inicjatywy podmiotu gospodarczego w jednym dowolnym państwie członkowskim”. [tłumaczenie nieoficjalne]

- 7 Na podstawie art 5 ust. 1 rozporządzenia nr 1442/93, właściwe władze państwa członkowskiego ustalały, na każdy rok i dla każdego z zarejestrowanych u siebie podmiotów gospodarczych kategorii A i B, średnie ilości bananów, których sprzedaży dokonały one w ciągu ostatnich trzech lat poprzedzających rok, w którym otwarto kontyngent, podzielone według rodzaju działalności gospodarczej prowadzonej przez te podmioty gospodarcze, zgodnie z art. 3 ust. 1 tego rozporządzenia. Średnia ta była nazywana „ilością referencyjną” podmiotu gospodarczego. W świetle art. 5 ust. 2 sprzedawane ilości były mnożone przez współczynniki ważone, zgodnie z rodzajem działalności wskazanym w art. 3 ust. 1 rozporządzenia 1442/93.
- 8 Przy stosowaniu tych współczynników, w ramach obliczeń ilości referencyjnych dana ilość bananów nie mogła zostać uwzględniona na całkowitą sumę przekraczającą tę ilość, bez względu na to czy na trzech etapach odpowiadających ww. rodzajom działalności zajmował się nią jeden, czy też dwa lub trzy różne podmioty gospodarcze. Zgodnie z motywem trzecim tego rozporządzenia celem tych współczynników było z jednej strony uwzględnienie rozmiaru działalności gospodarczej i związanego z nią ryzyka handlowego, a z drugiej strony skorygowanie negatywnych efektów wielokrotnego uwzględniania tych samych ilości produktów na różnych etapach sprzedaży.

3. Rozporządzenie nr 1637/98

- 9 Rozporządzenie Rady (WE) nr 1637/98 z dnia 20 lipca 1998 r. zmieniające rozporządzenie (EWG) nr 404/93 (Dz.U. L 210, str. 28), wprowadziło mające zastosowanie od dnia 1 stycznia 1999 r. zmiany do wspólnej organizacji rynku bananów. W szczególności zastąpiło ono art. 16 do 20 w tytule IV rozporządzenia nr 404/93 nowymi przepisami.

- 10 Artykuł 16 rozporządzenia nr 404/93 zmieniony rozporządzeniem nr 1637/98 stanowił:

„[...]”

Dla celów [postanowień tytułu IV rozporządzenia nr 404/93]:

- 1) »tradycyjny przywóz z krajów AKP« oznacza przywóz do Wspólnoty bananów pochodzących z państw wymienionych w Załączniku do niniejszego rozporządzenia do granicy 857 700 ton (waga netto) rocznie; banany te określane są jako »tradycyjne banany z krajów AKP«;
- 2) »nietradycyjny przywóz z krajów AKP« oznacza przywóz do Wspólnoty bananów pochodzących z krajów AKP, ale nieobjętych definicją 1; banany te określane są jako »nietradycyjne banany z krajów AKP«;
- 3) »przywóz z państw trzecich poza krajami AKP« oznacza banany przywożone do Wspólnoty pochodzące z państw trzecich innych niż kraje AKP; banany te określane są jako »banany z państw trzecich«.

- 11 W przedmiocie podziału kontyngentu taryfowego dla bananów z państw trzecich i nietradycyjnych bananów AKP, art. 18 ust. 4 rozporządzenia nr 404/93 zmieniony rozporządzeniem nr 1637/98 stanowił:

„W przypadku braku rozsądnej możliwości zabezpieczenia porozumienia wszystkich umawiających się stron WTO, które mają istotny interes w dostawach bananów, Komisja, zgodnie z procedurą [Komitetu Zarządzającego] określoną w art. 27, może dokonać rozdziału kontyngentów taryfowych określonych w ust. 1 i 2 oraz tradycyjnej ilości z krajów AKP między te państwa, które mają istotny interes w dostawach”.

- 12 Artykuł 19 rozporządzenia nr 404/93 zmieniony rozporządzeniem nr 1637/98 zawierał następujący zapis:

„1. Kontyngenty taryfowe wskazane w art. 18 ust. 1 i 2 oraz przywóz tradycyjnych bananów z krajów AKP są zarządzane zgodnie z metodą opartą na uwzględnianiu tradycyjnych przepływów handlowych (»tradycyjni/nowi«).

Komisja przyjmuje ustalenia wykonawcze wymagane w ramach procedur określonych w art. 27.

W razie konieczności mogą zostać przyjęte inne odpowiednie metody.

2. Przyjęta metoda, jeżeli to stosowne, uwzględnia wymagania rynku Wspólnoty w zakresie podaży oraz potrzebę zabezpieczenia jego równowagi”.

- 13 Artykuł 20 rozporządzenia nr 404/93 zmieniony rozporządzeniem nr 1637/98 określał, że:

„Komisja przyjmuje przepisy w celu stosowania niniejszego tytułu zgodnie z procedurą określoną w art. 27. Ich zakres obejmuje:

[...]

c) warunki wydania i okres ważności pozwoleń na przywóz;

[...]

e) środki niezbędne dla zapewnienia poszanowania zobowiązań wynikających z umów zawartych przez Wspólnotę na mocy art. 228 traktatu”.

4. *Rozporządzenie nr 2362/98*

- 14 W dniu 28 października 1998 r. Komisja przyjęła rozporządzenie (WE) nr 2362/98 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia nr 404/93 w odniesieniu do uzgodnień dotyczących przywozu bananów do Wspólnoty

(Dz.U. L 293, str. 32). Rozporządzenie to było stosowane od dnia 1 stycznia 1999 r. Rozporządzenie nr 404/93 zmienione rozporządzeniem nr 1637/98 i uzupełnione przepisami wykonawczymi ustanowionymi rozporządzeniem nr 2362/98 jest zwane dalej „uzgodnieniami z 1999 r.”.

- 15 Na mocy art. 1 akapit drugi rozporządzenia nr 2362/98 oraz załącznika do niego, kontyngenty taryfowe (2 200 000 ton i 353 000 ton) ustanowione w art. 18 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 404/93 zostały rozdzielone w następujący sposób między państwa będące głównymi dostawcami:

Ekwador: 26,17 %

Kostaryka: 25,61 %

Kolumbia: 23,03 %

Panama: 15,76 %

Pozostałe kraje: 9,43 %

- 16 Należy wskazać na następujące różnice między uzgodnieniami z 1993 i 1999 r.:

- a) uzgodnienia z 1999 r. nie zawierały już rozróżnienia według rodzaju działalności wykonywanej przez podmioty gospodarcze;
- b) uzgodnienia z 1999 r. uwzględniały ilości przywożonych bananów;
- c) zarządzanie pozwoleniami na przywóz w ramach stosowania uzgodnień z 1999 r. dokonywane było bez względu na pochodzenie bananów (z krajów AKP lub krajów trzecich);

d) kontyngenty taryfowe i część przyznana nowym podmiotom gospodarczym zostały powiększone w ramach uzgodnień z 1999 r.

17 Artykuł 2 rozporządzenia nr 2362/98 przewidywał w szczególności, że kontyngenty taryfowe i tradycyjne banany z krajów AKP, o których mowa odpowiednio w art. 18 ust. 1 i 2 oraz art. 16 rozporządzenia nr 404/93 zmieniony rozporządzeniem nr 1637/98, zostaną otwarte:

— w 92 % dla tradycyjnych podmiotów gospodarczych określonych w art. 3;

— w 8 % dla nowych podmiotów gospodarczych określonych w art. 7.

18 Artykuł 4 ust. 1 rozporządzenia nr 2362/98 przewidywał, że każdy tradycyjny podmiot gospodarczy, zarejestrowany w państwie członkowskim, jest zobowiązany uzyskać na każdy rok dla wszystkich krajów pochodzenia wymienionych w załączniku I do rozporządzenia jednolitą ilość referencyjną ustaloną na podstawie ilości bananów rzeczywiście przywiezionych w okresie referencyjnym. Zgodnie z art. 4 ust. 2 rozporządzenia nr 2362/98 dla przywozu dokonanego w roku 1999 okres referencyjny stanowiły lata 1994, 1995 i 1996.

5. Rozporządzenie nr 216/2001

19 Rada przyjęła rozporządzenie (WE) nr 216/2001 z dnia 29 stycznia 2001 r. zmieniające rozporządzenie nr 404/93 (Dz.U. L 31, str. 2).

- 20 Zmieniony w ten sposób art. 18 rozporządzenia nr 404/93 przewiduje otwarcie trzech kontyngentów taryfowych (A, B i C) na przywóz bananów pochodzących z krajów trzecich, bez rozróżnienia ze względu na kraj pochodzenia.
- 21 Artykuł 19 ust. 1 rozporządzenia nr 404/93 stanowi, że pozwolenia na przywóz bananów z państw trzecich są wydawane podmiotom gospodarczym według „tradycyjnych przepływów handlowych (tradycyjne/nowe) i/lub innych metod”.

6. Rozporządzenie nr 896/2001

- 22 Szczegółowe zasady stosowania zmienionego w ten sposób tytułu IV rozporządzenia nr 404/93 zostały określone w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 896/2001 z dnia 7 maja 2001 r. ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady nr 404/93 w odniesieniu do uzgodnień dotyczących przywozu bananów do Wspólnoty (Dz.U. L 126, str. 6). Na mocy art. 32 rozporządzenia nr 896/2001 przepisy te (zwane dalej „uzgodnieniami z 2001 r.”) były stosowane począwszy od 1 lipca 2001 r.
- 23 Rozporządzenie nr 896/2001 nie przewiduje już rozdziału kontyngentów taryfowych „A” i „B” pomiędzy kraje będące dostawcami.
- 24 Stanowi ono ponadto, że pozwolenia na przywóz są wydawane tradycyjnym podmiotom gospodarczym, które dokonywały przywozu bananów z państw trzecich i/lub nietradycyjnych bananów AKP, na podstawie średniej ilości bananów z przywozu pierwotnego w latach 1994–1996. Również w przypadku tradycyjnych podmiotów gospodarczych, które dokonały przywozu tradycyjnych bananów AKP, pozwolenia na przywóz są im przyznawane na podstawie średniej ilości tradycyjnych bananów AKP z przywozu pierwotnego w powyżej wskazanym okresie trzyletnim.

7. *Streszczenie sporu w sprawie bananów w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO)*

25 W dniu 8 maja 1996 r. powołano zespół orzekający w celu rozpatrzenia skarg Ekwadoru, Hondurasu, Meksyku i Stanów Zjednoczonych Ameryki przeciwko Wspólnocie w przedmiocie zgodności uzgodnień z 1993 r. z przepisami WTO (sprawa Wspólnoty Europejskie — Regulacja w zakresie przywozu, sprzedaży i dystrybucji bananów; WT/DS27, zwana dalej „Banany III”).

26 W dniu 22 maja 1997 r. zespół orzekający przedstawił swe raporty, w tym w sprawie pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Wspólnotą (WT/DS27/R/USA, zwany dalej „raportem zespołu orzekającego z dnia 22 maja 1997 r.”), od których strony złożyły apelacje.

27 W dniu 25 września 1997 r. Organ Rozstrzygania Sporów („DSB”) WTO przyjął raport Organu Apelacyjnego z dnia 9 września 1997 r. (WT/DS27/AB/R, zwany dalej „raportem Organu Apelacyjnego z dnia 9 września 1997 r.”) i raporty zespołu orzekającego, w brzmieniu nadanym raportem Organu Apelacyjnego („postanowienie DSB z dnia 25 września 1997 r.”).

28 Raport Organu Apelacyjnego z dnia 9 września 1997 r. stwierdzał w szczególności:

„e) [...] przyznanie części kontyngentu taryfowego, czy to w drodze porozumienia czy przydziału, niektórym Członkom nie mającym istotnego interesu w dostawach bananów do Wspólnot Europejskich, z pominięciem innych Członków, jest niezgodne z art. XIII ust. 1 GATT 1994;

- f) [...] przewidziane w Umowie Ramowej dotyczącej bananów zasady rozdziału kontyngentu taryfowego są niezgodne z art. XIII ust. 1 GATT 1994 i zmienia ustalenie zespołu orzekającego stwierdzając, że przewidziane w Umowie Ramowej dotyczącej bananów zasady rozdziału kontyngentu taryfowego są również niezgodne z wprowadzającą częścią art. XIII ust. 2 GATT 1994;

- n) [...] przepisy [Wspólnoty] w zakresie rodzaju prowadzonej działalności jak również wymóg [Wspólnoty] w zakresie pozwoleń eksportowych [Umowy Ramowej dotyczącej bananów] są niezgodne z [art. I ust. 1] GATT 1994;

- u) [...] przyznanie podmiotom gospodarczym kategorii B 30 % pozwoleń umożliwiających przywóz bananów z państw trzecich i nietradycyjnych bananów AKP z zastosowaniem stawek celnych ustanowionych dla kontyngentów jest niezgodne z art. II i XVII [Układu ogólnego w sprawie handlu usługami];

- v) przyznanie dojrzewalniam pewnej części pozwoleń kategorii A i B umożliwiających przywóz bananów z państw trzecich i nietradycyjnych bananów AKP z zastosowaniem stawek celnych ustanowionych dla kontyngentów jest niezgodne z art. XVII Układu ogólnego w sprawie handlu usługami”.

²⁹ Zgodnie ze sprawozdaniem z posiedzenia DSB z dnia 16 października 1997 r. (dokument WT/DSB/M/38 z dnia 20 listopada 1997 r., str. 3):

„Przedstawiciel Wspólnot Europejskich ponowił oświadczenie, które wygłosił na posiedzeniu DSB w dniu 25 września. Na tym posiedzeniu podkreślił on silne przywiązanie Wspólnot do DSU, jego podstawowych zasad i reguł. Na mocy art. 21

ust. 3 DSU Wspólnoty miały obowiązek poinformować DSB o swych zamiarach w zakresie wykonania jego zaleceń. Potwierdził, że Wspólnoty będą w pełni przestrzegać swych zobowiązań międzynarodowych w tym zakresie. Przy opracowaniu obecnie obowiązującej regulacji Wspólnoty miały na celu wspieranie własnych producentów bananów oraz wypełnianie swych zobowiązań międzynarodowych, w tym z tytułu klauzuli największego uprzywilejowania (KNU) na mocy Porozumienia WTO oraz, w odniesieniu do krajów AKP, z tytułu Konwencji z Lomé. Cel ten się nie zmienił.

Wspólnoty rozpoczęły proces mający im pozwolić na zbadanie wszystkich opcji mogących zapewnić przestrzeganie tych zobowiązań. Ze względu na wewnętrzny proces podejmowania decyzji, na tym etapie nie można było przewidzieć lub przesądzić z góry wyników tego procesu. Wspólnoty pragnęły zwrócić uwagę Członków na niezmierną złożoność tego zagadnienia. Organ Apelacyjny przyznał, że Wspólnoty miały trudne zadanie w zakresie legislacji, gdyż muszą przestrzegać wymogów Konwencji z Lomé oraz jednocześnie stworzyć jednolity rynek bananów. Stąd też przy całych swych wysiłkach w kierunku pilnego działania, Wspólnoty potrzebują rozsądnego terminu na zbadanie wszystkich opcji, które pozwoliłyby im wypełnić międzynarodowe zobowiązania”.

30 W dniu 7 stycznia 1998 r. na zakończenie arbitrażu przewidzianego w art. 21 ust. 3 lit. c) Uzgodnienia w sprawie zasad i procedur regulujących rozstrzygnięcie sporów w ramach WTO (DSU), arbiter przyznał Wspólnocie „rozsądny okres”, rozpoczynający się w dniu 25 września 1997 r. i kończący się w dniu 1 stycznia 1999 r., na wykonanie postanowienia DSB z dnia 25 września 1997 r. [dokument WT/DS27/15: Arbitraż w trybie art. 21 ust. 3 lit. c) DSU, decyzja arbitra z dnia 7 stycznia 1998 r., pkt 20].

31 Oceniając, że poprzez przyjęcie uzgodnień z 1999 r. Wspólnota nie usunęła całkowicie stwierdzonych w postanowieniu DSB z dnia 25 września 1997 r. niezgodności z jej zobowiązaniami wynikającymi z GATT 1994 i Układu ogólnego

w sprawie handlu usługami (zwanego dalej „GATS”), w dniu 14 stycznia 1999 r. Stany Zjednoczone Ameryki zwróciły się do DSB, na podstawie z art. 22 DSU, z wnioskiem o upoważnienie do zawieszenia w stosunku do Wspólnoty i jej państw członkowskich koncesji taryfowych i związanych z nimi zobowiązań wynikających z GATT 1994. Stany Zjednoczone Ameryki oceniły kwotę tego zawieszenia na 520 milionów dolarów amerykańskich (USD). Ponieważ Wspólnota zgłosiła sprzeciw odnośnie poziomu zawieszenia, sprawa została przekazana do arbitrażu w trybie art. 22 ust. 6 DSU.

32 W tych oto okolicznościach w dniu 9 kwietnia 1999 r. arbitrzy stwierdzili, że doznany przez Stany Zjednoczone Ameryki poziom zniweczenia lub naruszenia korzyści w sprawie Banany III wynosi 191,4 miliona USD rocznie (decyzja WT/DS27/ARB, zwana dalej „decyzją arbitrów z dnia 9 kwietnia 1999 r.”). W konsekwencji arbitrzy postanowili, że zawieszenie przez Stany Zjednoczone Ameryki w stosunku do Wspólnoty i jej państw członkowskich koncesji taryfowych i związanych z nimi zobowiązań wynikających z GATT 1994 dotyczących wymiany handlowej o maksymalnej wartości 191,4 miliona USD w skali roku będzie zgodne z art. 22 ust. 4 DSU.

33 Ponadto w dniu 6 kwietnia 1999 r., w ramach równoległe toczącego się postępowania na podstawie art. 21 ust 5 DSU, zespół orzekający, któremu przedstawiono wniosek Republiki Ekwadoru mający na celu wykonanie przez Wspólnotę zaleceń DSB w sprawie Banany III przedstawił stronom sporu swój raport (raport WT/DS27/RW/ECU, zwany dalej „raportem zespołu orzekającego z dnia 6 kwietnia 1999 r.”). Na zakończenie swej analizy zespół orzekający stwierdził, że uzgodnienia z 1999 r. zawierały w szeregu aspektach niezgodności z niektórymi przepisami porozumień WTO. W szczególności zespół orzekający stwierdził, że:

- limit 857 700 ton ustalony dla przywozu tradycyjnych bananów AKP w ramach uzgodnień z 1999 r. „jest niezgodny z ust. 1 i 2 art. XIII GATT [1994]”;

— części przyznane wg. kryterium kraju Republice Ekwadoru i innym dostawcom mającym istotny interes są niezgodne z postanowieniami art. XIII ust. 2 GATT 1994;

— poziom 857 700 ton zwolnionego z cła tradycyjnego przywozu z krajów AKP można uznać za wymóg Konwencji z Lomé, lecz „Wspólnoty Europejskie niesłusznie uznają, że protokół nr 5 stanowiący załącznik do Konwencji z Lomé wymaga zbiorowego przydziału dla tradycyjnych dostawców z państw AKP”; w związku z tym dopuszczenie bez cła, w zakresie przekraczającym najwyższy poziom eksportu konkretnego państwa AKP sprzed roku 1991, nie jest wymagane przepisami protokołu nr 5 stanowiącego załącznik do Konwencji z Lomé, a w konsekwencji, przy braku jakiegokolwiek innego wymogu mającego zastosowanie w oparciu o Konwencję z Lomé, ilości przekraczające ten poziom nie są objęte derogacją ustanowioną dla Lomé, a zatem preferencje celne na ich korzyść są niezgodne z art. I ust. 1 GATT 1994 (raport WT/DS27/RW/ECU, pkt 6.163).

³⁴ W przedmiocie GATS zespół orzekający stwierdził, że po pierwsze w ramach uzgodnień z 1999 r. „ekwadorscy dostawcy usług hurtowych są *de facto* poddani mniej korzystnemu traktowaniu w zakresie przydziału pozwoleń niż dostawcy tych samych usług ze Wspólnoty lub z krajów AKP, z naruszeniem art. II i XVII GATS, a po drugie, że kryteria uzyskania statusu »nowego [usługodawcy]« w ramach zmodyfikowanego postępowania w przedmiocie pozwoleń nakładają na usługodawców z Ekwadoru *de facto* mniej korzystne warunki konkurencji niż te, z których korzystają dostawcy podobnych usług z WE, z naruszeniem art. XVII GATS” (raport WT/DS27/RW/ECU, pkt 6.161).

³⁵ Jako że Wspólnota nie złożyła apelacji, powyższy raport zespołu orzekającego został przyjęty w dniu 6 maja 1999 r. (protokół z posiedzenia DSB z dnia 6 maja 1999 r., WT/DSB/M/61 z dnia 30 czerwca 1999 r.).

- 36 W dniu 8 listopada 1999 r. Ekwador zwrócił się do DSB, zgodnie z art. 22 DSU, z wnioskiem o upoważnienie do zawieszenia w stosunku do Wspólnoty i trzynastu z jej państw członkowskich koncesji taryfowych i związanych z nimi zobowiązań wynikających z Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (zwanego dalej „TRIPS”), GATS i GATT 1994 na kwotę 450 milionów USD.
- 37 Ponieważ Wspólnota zgłosiła sprzeciw odnośnie poziomu zawieszenia zaproponowanego przez Republikę Ekwadoru, sprawa została w dniu 19 listopada 1999 r. przekazana do arbitrażu w trybie art. 22 ust. 6 DSU.
- 38 Decyzją ogłoszoną w dniu 24 marca 2000 r. arbitrzy określili poziom zniweczenia lub naruszenia korzyści w stosunku do Ekwadoru na kwotę 201,6 milionów USD rocznie i udzielili temu państwu upoważnienia do zawieszenia koncesji wynikających z GATT 1994, GATS i TRIPS na tę kwotę.
- 39 W dniu 11 kwietnia 2001 r., Stany Zjednoczone Ameryki i Wspólnota zawarły protokół ustaleń w sprawie bananów, w którym „określiły środki mogące pozwolić na rozstrzygnięcie długotrwałego sporu dotyczącego systemu przywozu bananów” do Wspólnoty. W świetle tego porozumienia Wspólnota zobowiązuje się „[ustanowić] system przywozu bananów, o charakterze czysto taryfowym, najpóźniej do dnia 1 stycznia 2006 r.” Ten protokół ustaleń określa środki, jakie Wspólnota zobowiązuje się podjąć w okresie przejściowym, który wygasa w dniu 1 stycznia 2006 r. W zamian Stany Zjednoczone Ameryki zobowiązały się do tymczasowego zawieszenia podwyższonych ceł, do których nakładania w stosunku do przywozu ze Wspólnoty zostały upoważnione decyzją arbitrów z dnia 9 kwietnia 1999 r. (dokument WT/DS27/58). Stany Zjednoczone sprecyzowały jednakowoż w komunikacie do DSB z dnia 26 czerwca 2001 r., że protokół ustaleń „nie stanowi[ł] wspólnie uzgodnionego rozwiązania w rozumieniu art. [3 ust. 6 DSU] [i, że] ponadto, uwzględniając środki, które wszystkie strony mają jeszcze podjąć, byłoby także przedwczesnym wycofanie tego punktu z porządku obrad DSB” (dokument WT/DS27/59 — G/C/W/270, dokument z dnia 2 lipca 2001 r.).

Postępowanie

~~40~~ W dniu 25 stycznia 2001 r. Chiquita Brands International, Chiquita Banana Co. i Chiquita Italia, trzy spółki należące do grupy Chiquita (zwanej dalej „skarżącą”), jednego z największych producentów i dystrybutorów bananów na świecie, wspólnie wniosły do Sądu niniejszą skargę.

41 Pismem z dnia 29 czerwca 2001 r., po złożeniu przez Komisję odpowiedzi na skargę, skarżąca wystąpiła do Sądu, by w ramach środków organizacji postępowania wezwał strony do:

— skoncentrowania się w swych uwagach na zasadzie odpowiedzialności odszkodowawczej Wspólnoty (wystąpieniu bezprawności, szkody i związku przyczynowego między tymi elementami) w celu odłożenia kwestii dokładnej oceny wysokości zarzucanej szkody na późniejszy etap postępowania, i

— przedstawienia dowodów w zakresie obliczenia wysokości szkody na późniejszym etapie postępowania.

42 Pismem z dnia 13 lipca 2001 r., Komisja przyłączyła się do tego wniosku, podkreślając, że zamierza dalej kwestionować zarówno dopuszczalność jak i zasadność skargi.

43 W dniu 25 września 2001 r. Sąd na mocy art. 64 § 1 regulaminu Sądu, zarządził o wezwaniu stron do skoncentrowania się w replice i duplice na argumentach dotyczących zagadnienia dopuszczalności skargi oraz odpowiedzialności Wspólnoty.

- 44 Na wniosek Komisji Sąd w piśmie z dnia 25 października 2001 r. w następujący sposób wskazał, że postępowanie zostanie zatem podzielone na dwa etapy: „Sąd w pierwszej kolejności rozstrzygnie w przedmiocie dopuszczalności skargi na podstawach powołanych we wniosku i załącznikach do niego; Sąd następnie rozstrzygnie w przedmiocie odpowiedzialności w zakresie, w jakim związana jest ona z wystąpieniem zarzucanego bezprawnego postępowania strony pozwanej”. Tak więc niniejszym wyrokiem Sąd rozstrzyga w przedmiocie dopuszczalności skargi i ustalenia wystąpienia w niniejszej sprawie bezprawnego postępowania Wspólnoty.
- 45 Pismem z dnia 5 lutego 2003 r. Komisja wystąpiła z wnioskiem o zawieszenie niniejszego postępowania do czasu wydania przez Trybunał wyroku kończącego postępowanie w sprawie *Léon van Parys (C-377/02)*. Sąd nie przychylił się do tego wniosku.
- 46 Na wniosek piątej izby i po wysłuchaniu stron zgodnie z art. 51 regulaminu, Sąd postanowił w trybie art. 14 regulaminu o przekazaniu sprawy składowi powiększonemu.
- 47 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy, Sąd (piąta izba w składzie powiększonym) postanowił otworzyć procedurę ustną.
- 48 Wystąpienia stron oraz ich odpowiedzi na pytania Sądu zostały wysłuchane na rozprawie w dniu 12 lutego 2004 r.

Żądania stron

49 Skarżąca wnosi do Sądu o:

- zasądzenie od Wspólnoty odszkodowania za szkodę poniesioną wskutek zastosowania wobec niej rozporządzenia nr 2362/98, tymczasowo oszacowanej na kwotę 564,1 miliona euro, wraz z odsetkami w wysokości 8% w skali rocznej,
- obciążenie Komisji kosztami postępowania.

50 Komisja wnosi do Sądu o:

- odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej, lub ewentualnie oddalenie skargi jako bezzasadnej,
- obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

W przedmiocie dopuszczalności

1. Argumenty stron

51 Nie podnosząc zarzutu niedopuszczalności w trybie art. 114 regulaminu, Komisja ocenia, że skarga jest niedopuszczalna. Komisja podnosi, że skarga nie spełnia wymogów art. 44 §. 1 lit. c) i e) regulaminu, zgodnie z którym skarga zawiera w szczególności „przedmiot sporu oraz zwięzłe przedstawienie zarzutów prawnych stanowiących podstawę skargi” jak również „w odpowiednim przypadku, wnioski dowodowe”.

- 52 Podnosi ona bowiem, że skarga nie spełnia wymogów regulaminu, w świetle których skarga o odszkodowanie za szkody wyrządzonej przez instytucję wspólnotową musi zawierać elementy pozwalające na identyfikację postępowania, które skarżący zarzuca instytucji, powody dla których uznał on, że istnieje związek przyczynowy między tym postępowaniem a szkodą, którą, jak twierdzi, poniósł, jak również charakter i zakres szkody (wyrok Sądu z dnia 10 lipca 1990 r. w sprawie T-64/89, Automec przeciwko Komisji, Rec. str. II-367, pkt 73). Brak ten jest tym bardziej poważny, że skarżąca dochodzi rekompensaty utraconych korzyści – postaci szkody, która ze względu na swą naturę podlega szczególnie ścisłym wymogom dowodowym (wyroki Trybunału z 14 lipca 1967 r. w połączonych sprawach 5/66, 7/66 i 13/66 do 24/66 Kampffmeyer i inni przeciwko Komisji EWG, Rec. str. 317, i z 14 maja 1975 r. w sprawie 74/74 CNTA przeciwko Komisji, Rec. str. 533). W jej opinii skarżąca dochodzi niezwykle znaczącej kwoty przedstawiając jedynie garść lakonicznych wyjaśnień tytułem uzasadnienia. Podawana kwota 543,6 miliona euro utraconych korzyści miałyby opierać się na różnicy między rzeczywistą sprzedażą skarżącej a sprzedażą, której mogłaby ona dokonać w razie braku rozporządzenia nr 2362/98.
- 53 Ponadto Komisja jest zdania, że skarżąca nawet nie uprawdopodobniła zarzucanej szkody. W tym zakresie w opinii Komisji okoliczności niniejszej skargi są odmienne niż w sprawie, w której zapadł wyrok Sądu z dnia 1 lutego 2001 r. T. Port przeciwko Komisji (T-1/99, Rec. str. II-465), w której strona skarżąca przynajmniej podała do wiadomości dokładne ceny pozwoleń na przywóz, które zakupiła i koszty odsetek bankowych, które musiała ponieść.
- 54 W tym przedmiocie Komisja przypomina, że jak orzeczono w pkt 37 ww. wyroku T. Port przeciwko Komisji, skarga „musi być wystarczająco jasna i precyzyjna, by umożliwić stronie pozwanej przygotowanie swej obrony, a Sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie skargi, w razie potrzeby, bez żadnych dodatkowych informacji na jej poparcie”. Ponadto zgodnie z art. 44 ust. 1 lit. e) i art. 48 § 1 regulaminu, każdy dowód na poparcie skargi powinien zostać do niej dołączony.

- 55 Komisja jest zdania, że skarga w niniejszej sprawie nie zawiera żadnych dowodów wystąpienia zarzucanej szkody ani jej przyczyn, pomimo że skarżąca proponuje w pkt 146 skargi przedstawienie obszerniejszych informacji „na późniejszym etapie niniejszego postępowania”. W zakresie w jakim w sposób dorozumiany wynika z tej deklaracji, że skarżąca znajduje się już w posiadaniu przedmiotowych dowodów, żaden ważny powód nie może uzasadnić opóźnienia w ich przedstawieniu w rozumieniu art. 48 § 1 regulaminu.
- 56 Komisja uważa te braki za tym bardziej poważne, iż skarżąca jest największym światowym producentem i dystrybutorem bananów i dysponuje znacznymi środkami. Zarzucaną szkodę podnoszono już w postępowaniu wszczętym przez Stany Zjednoczone Ameryki przed organami WTO, w ramach którego skarżąca, nie będąc stroną postępowania, przedstawiła więcej informacji niż w ramach niniejszej skargi.
- 57 Zdaniem Komisji, skarżąca nie może uzupełnić braków skargi poprzez odesłanie do decyzji WTO, w tym przypadku decyzji arbitrów z dnia 9 kwietnia 1999 r. i raportu zespołu orzekającego z dnia 6 kwietnia 1999 r. Nie mają one charakteru wiążącego, a ponadto nie są istotne z punktu widzenia prawidłowości skargi.
- 58 W ocenie skarżącej skarga jest dopuszczalna. Jej zdaniem skarga spełnia kryteria ustalone w ww. wyrokach *Automec przeciwko Komisji*, pkt 73 i *T. Port przeciwko Komisji*, pkt 37.
- 59 Po pierwsze skarżąca oświadcza, że w sposób wyraźny zidentyfikowała dwa aspekty postępowania związanego z rozporządzeniem nr 2362/98, w zakresie których podniosła bezprawność. Chodziło z jednej strony o system udzielania pozwoleń na przywóz bananów, a z drugiej strony o rozdział na kontyngenty krajowe kontyngentów taryfowych dla bananów z krajów Ameryki Łacińskiej.

- 60 Po drugie skarżąca przypomina, że wypowiedziała się również w skardze w przedmiocie związku przyczynowego między tą bezprawnością a poniesioną szkodą.
- 61 Po trzecie skarżąca przypomina, że wskazała w pkt 155 skargi różne elementy szkody, której naprawienia żąda. Chodzi o utracone korzyści w wysokości 543,6 miliona euro i jednorazowe koszty w wysokości 20,5 miliona euro w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 grudnia 2000 r.
- 62 Ponadto skarżąca zaprzecza tezie Komisji, która zdaje się twierdzić, że żądania naprawienia szkody w postaci utraconych korzyści są poddane ostrzejszym kryteriom w zakresie dopuszczalności niż te wskazane powyżej.
- 63 Biorąc pod uwagę wielość sporów dotyczących wspólnej organizacji rynku bananów, Komisja nie może twierdzić, że nie była w stanie zrozumieć przedstawionych w skardze wyjaśnień co do podnoszonej szkody.

2. Ocena Sądu

W przedmiocie zgodności skargi z art. 44 § 1 lit. c) regulaminu

- 64 W świetle art. 44 § 1 lit. c) regulaminu każda skarga powinna zawierać wskazanie przedmiotu sporu oraz zwięźle przedstawienie powołanych zarzutów prawnych. Wskazanie to powinno być wystarczająco jasne i dokładne, by umożliwić stronie

pozwanej przygotowanie jej obrony, a Sądowi wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie skargi, w razie potrzeby, bez dodatkowych informacji na jej poparcie. W celu zapewnienia bezpieczeństwa prawnego i dobrej administracji wymiarem sprawiedliwości do tego, by skarga była dopuszczalna, konieczne jest, by istotne okoliczności faktyczne i prawne, na których została oparta, wynikały, choćby w sposób związły, lecz spójny i zrozumiały, z samej treści skargi (postanowienie Sądu z dnia 28 kwietnia 1993 r. w sprawie T-85/92 De Hoe przeciwko Komisji, Rec. str. II-523, pkt 20, i wyrok Sądu z dnia 29 stycznia 1998 r. w sprawie T-113/96 Dubois et Fils przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. II-125, pkt 29).

- 65 W celu spełnienia tych wymogów, skarga zawierająca wniosek o naprawienie szkody wyrządzonej rzekomo przez instytucję wspólnotową, musi zawierać elementy pozwalające na identyfikację postępowania, które skarżący zarzuca instytucji, powodów dla których uznał on, że istnieje związek przyczynowy między tym postępowaniem a szkodą, którą, jak twierdzi, poniósł, jak również charakteru i zakresu szkody (ww. wyrok Dubois et Fils przeciwko Radzie i Komisji, pkt 30 i wyrok Sądu z dnia 2 lipca 2003 r. w sprawie T-99/98 Hameico Stuttgart i inni przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. II-2195, pkt 26).
- 66 Natomiast żądanie jakiegokolwiek odszkodowania jest pozbawione niezbędnej precyzji i w związku z tym musi zostać uznane za niedopuszczalne (wyrok Trybunału z dnia 2 grudnia 1971 r. w sprawie 5/71 Zuckerfabrik Schoeppenstedt przeciwko Radzie, Rec. str. 975, pkt 9, ww. wyrok Automec przeciwko Komisji, pkt 73 i wyrok Sądu z dnia 8 czerwca 2000 r. w połączonych sprawach T-79/96, T-260/97 i T-117/98 Camar i Tico przeciwko Komisji i Radzie, Rec. str. II-2193, pkt 181).
- 67 W niniejszym postępowaniu skarżąca przedstawiła w pkt 142 do 154 skargi różne składniki szkody, w zakresie których dochodzi odszkodowania, jak również metodologię zastosowaną przy ustaleniu ich wysokości. Wskazała ona w sposób wystarczająco szczegółowy okoliczności, na których oparła się ustalając rzeczywisty i pewny charakter zarzucanej szkody, jak również jej zakres.

- 68 W przedmiocie rzeczywistego i pewnego charakteru szkody skarżąca przypominała, że uzgodnienia z 1999 r. wywarły istotny wpływ na jej działalność i jej wyniki. W szczególności podniosła ona, że szkoda ta znajduje wyraźne odzwierciedlenie w kapitalizacji, która od początku przyjęcia uzgodnień z 1993 r. pomniejszyła się w przypadku skarżącej o ponad 96%. Skarżąca wskazała, że między rokiem 1999 a 2000 jej kapitalizacja spadła z 625 milionów do 79,2 miliona USD, co stanowi zmniejszenie o 87 %. Ponieważ Chiquita Brands International Inc. jest spółką giełdową, wyniki te stanowią szeroko rozpowszechnianą, w tym również przez prasę, informację publiczną.
- 69 W przedmiocie zakresu szkody oraz obliczenia wysokości żądanego odszkodowania i odsetek, skarżąca dokonała rozróżnienia utraconych przez nią korzyści i poniesionych przez nią kosztów. W przedmiocie utraconych korzyści skarżąca odwołała się do metody zastosowanej przez arbitrów WTO przy obliczeniu szkody poniesionej przez Stany Zjednoczone Ameryki i Ekwador wskutek niezgodności uzgodnień z 1993 r. z przepisami WTO, [niezgodności], która dotyczyła również uzgodnień z 1999 r. Na podstawie tych okoliczności i swych obrotów w roku 1999 i 2000, skarżąca przystąpiła do obliczenia obrotu, który osiągnęłaby w razie braku niezgodności uzgodnień z 1999 r. z przepisami WTO. Wskazuje ona, że utracone korzyści są równe różnicy między zyskiem, który mogłaby osiągnąć przy założonych obrotach, a zyskiem rzeczywiście osiągniętym w latach 1999 i 2000. W oparciu o to wyliczenie skarżąca oceniła utracone korzyści na kwotę 543,6 miliona euro. W przedmiocie rzeczonych kosztów nadzwyczajnych, skarżąca wyjaśniła, że są to koszty redukcji zatrudnienia w roku 1999, nadmiernych mocy transportowych w latach 1999 i 2000 oraz koszty sądowe. Skarżąca oceniła te koszty na kwotę 20,5 miliona euro.
- 70 Tak więc, przedstawiony w skardze opis charakteru i zakresu zarzucanej szkody spełnia wymogi art. 44 § 1 lit. c) regulaminu. Pozwala on Komisji bronić się, a Sądowi sprawować kontrolę.

W przedmiocie zgodności skargi z art. 44 § 1 lit. e) regulaminu postępowania

- 71 Z brzmienia art. 44 § 1 lit. e) regulaminu, a konkretnie sformułowania „w odpowiednim przypadku” wynika, że skarga nie musi obligatoryjnie zawierać wniosków dowodowych. Jedyną sankcją w przedmiocie wniosków dowodowych jest ich odrzucenie z powodu zwłoki, jeśli zostaną przedstawione po raz pierwszy i bez uzasadnienia opóźnienia, przy składaniu repliki lub dupliki (art. 48 § 1 regulaminu).
- 72 W świetle art. 43 § 4 regulaminu „do każdego pisma procesowego załącza się zbiór aktów i dokumentów, powołanych w tym piśmie oraz ich spis”. W świetle orzecznictwa brak poszanowania tego wymogu może skutkować niedopuszczalnością skargi, gdy utrudnia on pozostałym uczestnikom przygotowanie ich argumentacji (wyrok Sądu z dnia 5 marca 2003 r. w sprawie T-293/01 Ineichen przeciwko Komisji, Rec. str. I-A-83 i II-441, pkt 29 i nast.).
- 73 W niniejszym postępowaniu należy zauważyć, że Komisja przedstawiła bardzo szczegółową odpowiedź na skargę, co pozwala na stwierdzenie, że brak przekazania wraz ze skargą niektórych dokumentów wcale jej nie przeszkodził.
- 74 Zarzuty Komisji w przedmiocie dowodów wystąpienia szkody dotyczą więc oceny istoty sporu, a nie dopuszczalności (zob. w tym przedmiocie, ww. wyrok Hameico Stuttgart i inni przeciwko Radzie i Komisji, pkt 32).

75 Zatem skarga jest dopuszczalna.

Co do istoty sprawy

76 W świetle utrwalonego orzecznictwa powstanie odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty na podstawie art. 288 akapit drugi WE jest uzależnione od łącznego spełnienia następujących przesłanek: bezprawności zarzucanego instytucjom postępowania, rzeczywistego charakteru szkody i istnienia związku przyczynowego między zarzucanym postępowaniem a podnoszoną szkodą (wyrok Trybunału z dnia 29 września 1982 r. w sprawie 26/81 Oleifici Mediterranei przeciwko EWG, Rec. str. 3057, pkt 16, wyroki Sądu z dnia 11 lipca 1996 r. w sprawie T-175/94 International Procurement Services przeciwko Komisji, Rec. str. II-729, pkt 44, z dnia 16 października 1996 r. w sprawie T-336/94, Efisol przeciwko Komisji, Rec. str. II-1343, pkt 30, i z 11 lipca 1997 r. w sprawie T-267/94 Oleifici Italiani przeciwko Komisji, Rec. str. II-1239, pkt 20). Jeżeli jedna z tych przesłanek nie jest spełniona, skarga musi zostać oddalona w całości bez konieczności badania pozostałych przesłanek tej odpowiedzialności (wyrok Trybunału z dnia 15 września 1994 r. w sprawie C-146/91 KYDEP przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. I-4199, pkt 19 i 81, wyrok Sądu z dnia 20 lutego 2002 r. w sprawie T-170/00 Förde-Reederei przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. II-515, pkt 37).

77 W niniejszej sprawie żądania odszkodowawcze należy zbadać w świetle pierwszej z tych przesłanek, związanej z wystąpieniem bezprawnego postępowania. Co się tyczy tej przesłanki przypomnieć należy, że orzecznictwo przewiduje wymóg ustalenia, czy miało miejsce wystarczająco istotne naruszenie normy prawa mającej na celu przyznanie uprawnień jednostkom (wyrok Trybunału z dnia 4 lipca 2000 r. w sprawie C-352/98 P Bergaderm et Goupil przeciwko Komisji, Rec. str. I-5291, pkt 42). Decydującym kryterium pozwalającym na stwierdzenie, że wymóg, zgodnie z którym naruszenie musi być wystarczająco istotne, został spełniony, jest oczywiste i poważne przekroczenie przez instytucję wspólnotową wyznaczonych jej granic swobodnego uznania. Jeżeli instytucja nie dysponuje swobodnym uznaniem lub przyznany jej zakres swobodnego uznania jest znacznie ograniczony, nawet

nieznaczne odejście od litery prawa wspólnotowego może wystarczyć dla stwierdzenia wystąpienia wystarczająco istotnego naruszenia (wyrok Sądu z dnia 12 lipca 2001 r. w połączonych sprawach T-198/95, T-171/96, T-230/97 i T-225/99 Comafrica i Dole Fresh Fruit Europe przeciwko Komisji, Rec. str. II-1975, pkt 134, wyrok Sądu z dnia 10 lutego 2004 r. w połączonych sprawach T-64/01 i T-65/01 Afrikanische Frucht-Compagnie przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. II-521, pkt 71).

1. *Streszczenie zarzutów*

78 Skarżąca podnosi, że ustanawiając i utrzymując w mocy przepisy rozporządzenia nr 2362/98 dotyczące rozdysponowania pozwoleń na przywóz i rozdziału kontyngentów taryfowych między niektóre państwa Ameryki Łacińskiej, Komisja dopuściła się szeregu poważnych naruszeń norm prawa chroniących jednostki lub nadających im uprawnienia, które to naruszenia doprowadziły do powstania odpowiedzialności odszkodowawczej Wspólnoty na podstawie art. 235 WE.

79 W zakresie rozdysponowania pozwoleń na przywóz bananów pochodzących z państw trzecich, skarżąca podnosi, że uzgodnienia z 1993 r. ustanowiły mechanizm mający na celu osłabienie pozycji konkurencyjnej dużych przedsiębiorstw, które tak jak skarżąca są zintegrowane pionowo i wyspecjalizowane w handlu bananami z Ameryki Łacińskiej. Uzgodnienia z 1993 r. przyznawały bowiem pozwolenia na przywóz niektórym podmiotom gospodarczym, które nie prowadziły działalności w zakresie przywozu bananów z krajów trzecich. Handlowcy wyspecjalizowani w obrocie bananami wspólnotowymi lub z krajów AKP uzyskali w ten sposób 30 % pozwoleń na przywóz bananów z państw trzecich. Również dojrzewalnie otrzymały pewną ilość tych pozwoleń. W ten sposób uzgodnienia z 1993 r. nakłaniały importerów bananów pochodzących z państw trzecich do zakupu pozwoleń od dojrzewalnie i handlowców wyspecjalizowanych w obrocie bananami wspólnotowymi i AKP. Importerzy bananów z państw trzecich zostali zmuszeni do przeniesienia części swych zasobów na rzecz swych konkurentów przy wartości tych pozwoleń kształtującej się średnio na poziomie 200 euro za tonę bananów. Ponadto mechanizm ten pozwolił niektórym podmiotom dotychczas wyspecjalizowanym w handlu bananami AKP, na bezpośredni przywóz bananów pochodzących z Ameryki Łacińskiej i bezpośrednie konkurowanie ze skarżącą.

80 Zmiany dokonane w uzgodnieniach z 1999 r. pogłębiły tę sytuację. Skarżąca wskazuje, że rozporządzenie nr 2362/98 odeszło co prawda od rezerwowania 30 % pozwoleń dla importerów bananów z krajów AKP lub bananów wspólnotowych, lecz działało według systemu zwanego „wspólnym garnkiem”. Na mocy tego systemu pozwolenia na przywóz w ramach kontyngentów taryfowych dla krajów AKP i państw trzecich były zarządzane wspólnie. Pozwolenia były udzielane podmiotom gospodarczym w zależności od ilości bananów rzeczywiście przywiezionych pod rządami uzgodnień z 1993 r. (okres między rokiem 1994 i 1996 zwany „okresem referencyjnym”), niezależnie od ich pochodzenia. Poza okolicznością, że system ten opierał się na okresie referencyjnym dotkniętym skutkami bezprawnych działań wskazanymi w postanowieniu DSB z dnia 25 września 1997 r., prowadził on w praktyce do zwiększenia ilości wniosków o wydanie pozwoleń na przywóz bananów z państw trzecich składanych przez podmioty gospodarcze tradycyjnie wyspecjalizowane w handlu bananami z krajów AKP i bananami wspólnotowymi. W konsekwencji ilość bananów, których przywozu skarżąca mogła dokonać, osiągnęła poziom niższy niż ilość referencyjna, o którą mogła się ubiegać, biorąc pod uwagę przywożone przez nią wcześniej ilości.

81 W przedmiocie rozdziału kontyngentów taryfowych na subkontyngenty krajowe skarżąca podkreśla, że jej głównym źródłem zaopatrzenia w przywożone banany jest Panama. Wskazuje ona, że uzgodnienia z 1993 r. rezerwowały 49,40 % kontyngentu taryfowego dla państw trzecich na rzecz sygnatariuszy umowy zawartej w dniach 28 i 29 marca 1994 r. pomiędzy Wspólnotą a Republiką Kolumbii, Republiką Kostaryki, Republiką Nikaragui i Boliwariańską Republiką Wenezueli (zwanej dalej „umową ramową”), której Panama nie była stroną. Po tym jak w postanowieniu DSB z dnia 25 września 1997 r. stwierdzono niezgodność tego podziału z art. XIII GATT 1994, uzgodnienia z 1999 r. dokonały zmiany rozdziału kontyngentów taryfowych na subkontyngenty krajowe. Część zarezerwowana na rzecz Panamy została ustalona na 15,76 %. Skarżąca podnosi, że takie rozdysponowanie między państwa jest nieuzasadnione. W opinii skarżącej jest ono również arbitralne, dlatego że Kolumbia i Kostaryka dysponują udziałami przewyższającymi wysokość wymiany handlowej, do której mogłyby aspirować przy braku ograniczeń ilościowych w handlu. Skarżąca podkreśla, że jakkolwiek byłby motyw takiego rozdziału między państwa, opiera się on na wymianie handlowej dokonanej pod rządami uzgodnień z 1993 r. A jak zostało to stwierdzone w raporcie zespołu orzekającego z dnia 6 kwietnia 1999 r., wybór tego okresu referencyjnego powoduje utrwalenie dyskryminacji wynikającej z uzgodnień z 1993 r. i stwierdzonej postanowieniem DSB z dnia 25 września 1997 r.

82 W celu wykazania bezprawności postępowania Komisji, skarżąca podnosi cztery zarzuty, które można podsumować w następujący sposób. Pierwszy zarzut oparty jest na naruszeniu przepisów WTO. Drugi zarzut oparty jest na naruszeniu mandatu, którego Rada udzieliła Komisji w celu wykonania rozporządzenia nr 1637/98. Trzeci zarzut oparty jest na naruszeniu zasad ogólnych prawa wspólnotowego. Czwarty zarzut oparty jest na naruszeniu zasad dobrej wiary i ochrony uzasadnionych oczekiwań, wynikających z prawa międzynarodowego.

2. W przedmiocie pierwszego zarzutu opartego na naruszeniu przepisów WTO

W przedmiocie wykładni orzecznictwa Nakajima

Argumenty stron

83 Skarżąca podnosi, że jak zostało to stwierdzone w raporcie zespołu orzekającego z dnia 6 kwietnia 1999 r., rozporządzenie nr 2362/98 jest niezgodne z przepisami WTO. Oświadcza ona, że nie pragnie powołać się poprzez niniejszy zarzut na bezpośrednie naruszenie prawa WTO. Ponieważ nie ma ono skutku bezpośredniego, skarga z tytułu odpowiedzialności pozaumownej oparta bezpośrednio na naruszeniu prawa WTO byłaby skazana na niepowodzenie (wyroki Sądu z dnia 20 marca 2001 r. w sprawie T-30/99 Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji, Rec. str. II-943, pkt 56; T-18/99 Cordis przeciwko Komisji, Rec. str. II-913, pkt 51 i T-52/99 T. Port przeciwko Komisji, Rec. str. II-981, pkt 51).

84 Skarżąca podkreśla, że niniejszy zarzut opiera się na utrwalonym orzecznictwie, zgodnie z którym sądy wspólnotowe mogą kontrolować legalność aktów prawa wtórnego w świetle przepisów WTO, w tym GATT, gdy „Wspólnota zamierzała wykonać szczególne zobowiązanie przyjęte w ramach WTO lub gdy wspólnotowy

akt wyraźnie powołuje się na konkretne przepisy porozumień WTO” [wyrok Trybunału z dnia 23 listopada 1999 r. w sprawie C-149/96 Portugalia przeciwko Radzie, Rec. str. I-8395, pkt 49; zob. również wyroki Trybunału z dnia 12 listopada 1998 r. w sprawie C-352/96 Włochy przeciwko Radzie, Rec. str. I-6937, zwany dalej „wyrokiem Włochy przeciwko Radzie (Ryż)”, pkt 19 i z dnia 5 października 1994 r. w sprawie C-280/93 Niemcy przeciwko Radzie, Rec. str. I-4973, zwany dalej „wyrokiem Niemcy przeciwko Radzie (Banany)”, pkt 111]. Zasada ta została ustanowiona w wyroku Trybunału z dnia 7 maja 1991 r. Nakajima przeciwko Radzie (C-69/89, Rec. str. I-2069, zwanym dalej „wyrokiem Nakajima”).

- 85 W celu dokonania wykładni zasady wynikającej z wyroku Nakajima w postaci, w jakiej była ona sformułowana i stosowana następnie przez Trybunał i Sąd (dalej zwanej „orzecznictwem Nakajima”), skarżąca analizuje kolejno *ratio legis*, warunki stosowania oraz znaczenie ww. wyroku Portugalia przeciwko Radzie.
- 86 Podejmując w pierwszej kolejności kwestię *ratio legis* orzecznictwa Nakajima, skarżąca twierdzi, że u jego podstaw leży idea umożliwienia sądowej kontroli w świetle przepisów WTO, gdy organ ustawodawczy Wspólnoty postanowił wykonać zobowiązania wynikające z tych przepisów, wobec czego traci znaczenie brak skutku bezpośredniego tych przepisów. Sąd wspólnotowy nie bada zgodności ustawodawstwa Wspólnoty z przepisami WTO, lecz ocenia je w świetle leżącej u jego podstaw decyzji o wykonaniu zobowiązania wynikającego z przepisów WTO. Skarżąca podkreśla bowiem, że „w takim przypadku możliwość powołania się na przepisy GATT nie opiera się na skutku bezpośrednim tych ostatnich, lecz na istnieniu aktu wspólnotowego, który zastosował te przepisy lub przynajmniej wyraził zamiar ich stosowania” (opinia rzecznika generalnego Tesaura do wyroku Trybunału z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie C-53/96 Hermès, Rec. str. I-3603, I-3606, przypis nr 45).
- 87 Skarżąca jest ponadto zdania, że orzecznictwo Nakajima musi być umieszczone w ogólnym kontekście skutku bezpośredniego umów międzynarodowych we wspólnotowym porządku prawnym, którego to skutku GATT i porozumienia WTO są pozbawione. (wyroki Trybunału z dnia 12 grudnia 1972 r. w połączonych sprawach 21/72 do 24/72 International Fruit Company i inni, Rec. str. 1219 i ww. Portugalia przeciwko Radzie).

- 88 Sytuacja ta nie wyklucza wszelkiej kontroli sądowej zgodności aktów wspólnotowych z przepisami GATT i porozumień WTO. Przeciwnie, orzecznictwo Nakajima pozwala zapewnić kontrolę sądową, jakkolwiek ściśle ograniczoną, lecz zasadniczą z punktu widzenia ochrony podstawowego prawa do skutecznej ochrony sądowej [opinia rzecznika generalnego Jacobsa do wyroku Trybunału z dnia 9 października 2001 r. w sprawie C-377/98 Niderlandy przeciwko Parlamentowi i Radzie, Rec. str. I-7079, I-7084, zwanego dalej „wyrokiem w sprawie biotechnologii”].
- 89 W poruszonej w drugiej kolejności kwestii przesłanek stosowania orzecznictwa Nakajima, skarżąca wskazuje, że występują dwie takie przesłanki, z których pierwszą jest zamiar Wspólnoty zastosowania się („intention to comply”) do drugiej przesłanki w postaci „szczególnego zobowiązania” wynikającego z porozumień WTO.
- 90 Skarżąca objaśnia pierwszą z tych przesłanek w ten sposób, że jeżeli okazuje się, iż Wspólnota miała zamiar zastosować się do postanowień WTO, obawy które spowodowały, że Trybunał odmówił skutku bezpośredniego porozumieniom, WTO tracą wszelkie znaczenie. Wspólnota nigdy nie może zostać zmuszona do stosowania prawa WTO wbrew swej woli; orzecznictwo Nakajima w żaden sposób nie podważa tej zasady.
- 91 Wynikające z prawa WTO zobowiązanie, do którego Wspólnota miała zamiar się zastosować, musi stanowić również „szczególne zobowiązanie”; zobowiązanie to musi być „wystarczająco jasne i precyzyjne”, by sąd mógł je zastosować.
- 92 Na podstawie powyższych rozważań skarżąca odrzuca cztery konkurencyjne sposoby wykładni mające na celu ograniczenie przesłanek stosowania orzecznictwa Nakajima.

- 93 Po pierwsze ograniczenie stosowania orzecznictwa Nakajima wyłącznie do okoliczności, w których przedmiotowy akt wspólnotowy wyraźnie powołuje się na konkretny przepis GATT lub porozumienia WTO, byłoby błędne z prawnego punktu widzenia. Skarżąca jest zdania, że taka wykładnia myli okoliczności wyroku Nakajima z okolicznościami wyroku Trybunału z dnia 22 czerwca 1989 r. w sprawie Fediol przeciwko Komisji (70/87, Rec. str. 1781), który istotnie dotyczy przypadku bezpośredniego powołania się na przepisy GATT lub porozumień WTO. Przesłanką stosowania orzecznictwa Nakajima jest „zamiar wykonania szczególnego zobowiązania” wynikającego z GATT lub porozumień WTO. W tym zakresie skarżąca wskazuje, że w wyroku Nakajima akt wspólnotowy nie zawierał powołania konkretnego przepisu GATT.
- 94 Oczywiście orzecznictwo cytuje czasem łącznie ww. wyroki Nakajima i Fediol przeciwko Komisji, gdy powołuje się na regułę, zgodnie z którą sędzia może kontrolować legalność aktów wspólnotowych w świetle przepisów GATT i porozumień WTO, pomimo że nie mają one bezpośredniego skutku. Jednakże nie zmienia to faktu, że każdy z tych wyroków przewiduje odmienne przesłanki stosowania rzonego przepisu (opinia rzecznika generalnego Saggia do ww. wyroku Portugalia przeciwko Radzie, Rec. str. I-8397, przypis nr 20).
- 95 Skarżąca dodaje, że mniemanie, iż stosowanie orzecznictwa Nakajima może być uzależnione od wystąpienia konkretnego powołania przepisów GATT lub porozumień WTO, byłoby absurdalne. Kontrola sądowa nie może zależeć od formalnej przesłanki pozostawionej wyłącznie uznaniu autora przedmiotowego aktu. Przesłanka taka byłaby niezgodna z zasadą państwa prawa.
- 96 Po drugie ograniczenie stosowania orzecznictwa Nakajima do przypadków, w których zobowiązanie wynikające z GATT lub porozumień WTO jest sformułowane w sposób pozytywny, byłoby z prawnego punktu widzenia błędne.

- 97 Przed wszystkim warunek taki byłby sztuczny, ponieważ każde zobowiązanie pozytywne może być wyrażone w formie zakazu, jak zasada równego traktowania i zasada niedyskryminacji. Ponadto skarżąca podkreśla, że art. II ust. 1 i art. XVII GATS jak również art. XIII GATT 1994, mające znaczenie w niniejszej sprawie, zawierają zobowiązania pozytywne. Wreszcie ograniczenie takie, zdaniem skarżącej, jest wzruszone przez wyrok Nakajima, który dotyczył zgodności wspólnotowych regulacji antydumpingowych z art. 1 Porozumienia o stosowaniu art. VI GATT, przyjętego w imieniu Wspólnoty decyzją Rady 80/271/EWG o zawarciu porozumień wielostronnych będących efektem negocjacji handlowych w latach 1973–1979 [tłumaczenie nieoficjalne] (Dz.U. 1980, L 71, str. 1, zwanego dalej „kodeksem antydumpingowym z roku 1979”). Przepisy te zawierały zobowiązania negatywne zakazujące umawiającym się stronom nakładania ceł antydumpingowych z naruszeniem przepisów kodeksu antydumpingowego z roku 1979.
- 98 Po trzecie ograniczenie stosowania orzecznictwa Nakajima do przypadków, w których zobowiązanie wynikające z GATT lub porozumień WTO zostało inkorporowane lub transponowane do odpowiedniego aktu wspólnotowego, w opinii skarżącej byłoby błędne z prawnego punktu widzenia. Skarżąca podkreśla bowiem, że wykładnia taka nie znajduje oparcia w żadnym orzeczeniu Trybunału czy Sądu. Przyznaje ona, że w kontekście spraw antydumpingowych kodeks antydumpingowy z roku 1979 został transponowany do prawa wspólnotowego. Jednakże zaprzecza ona, by okoliczność ta pozwalała potwierdzić ogólną tezę, że orzecznictwo Nakajima ma zastosowanie wyłącznie, gdy sporny akt wspólnotowy transponuje normę wynikającą z GATT lub porozumień WTO. Tezie tej przeczy wyrok Włochy przeciwko Radzie (Ryż), w którym Trybunał zastosował orzecznictwo Nakajima pomimo tego, że Wspólnota nie dokonała transpozycji do prawa wspólnotowego art. XXIV ust. 6 GATT.
- 99 Po czwarte ograniczenie stosowania orzecznictwa Nakajima wyłącznie do przypadków, w których zgodność z przepisami GATT lub porozumieniami WTO stanowi wyłączny cel, do którego osiągnięcia zmierza sporny akt wspólnotowy, zdaniem skarżącej byłoby błędne z prawnego punktu widzenia. Skarżąca uważa, że ponieważ przypadki takie są niezwykle rzadkie, wykładnia taka pozbawiłaby

orzecznictwo Nakajima jego znaczenia. Stwierdza ona, że orzecznictwo to podlega stosowaniu również wówczas, gdy sporny akt wyznacza sobie wiele sprzecznych ze sobą celów, przy czym jedynym ograniczeniem obowiązującym sąd jest to, by nie naruszyć równowagi ustanowionej przez ustawodawcę.

- 100 W trzeciej kolejności skarżąca podnosi, że ww. wyrok Portugalia przeciwko Radzie nie ma wpływu na jej wykładnię orzecznictwa Nakajima. W wyroku tym Trybunał odrzucił twierdzenie o bezpośrednim skutku porozumień WTO ze względów polityki sądowej. Trybunał stwierdził, że przychylenie się do tego twierdzenia prowadziłoby do jednostronnego ograniczenia „swobody manewru” Wspólnoty w ramach WTO, w sytuacji gdy żadna z umawiających się stron nie podjęła odpowiadającego powyższemu zobowiązania w stosunku do Wspólnoty.
- 101 Skarżąca uważa, że orzecznictwo Nakajima zostałoby pozbawione jakiegokolwiek znaczenia jeśli zostałoby podporządkowane przesłance wzajemności w postaci przyjętej w ww. wyroku Portugalia przeciwko Radzie. Przypomina ona, że *ratio legis* orzecznictwa Nakajima polega właśnie na tym, że z definicji dotyczy ono wyłącznie sytuacji, w których Wspólnota nie ma już żadnej „swobody manewru” w zakresie w jakim podjęła decyzję, by wykonać normy wynikające z GATT lub porozumień WTO.
- 102 Skarżąca uważa, że nie ma powodu do obawy, iż wykładnia taka spowoduje lawinę skarg za każdym razem, gdy Wspólnota nie zastosuje się do postanowienia DSB, ponieważ skargi te pozostają uzależnione od wyraźnej decyzji Wspólnoty o wykonaniu zobowiązania wynikającego z porozumień WTO. Okoliczności, w których sąd wspólnotowy mógłby zastosować orzecznictwo Nakajima są więc ograniczone. W praktyce dotyczą one wyłącznie sytuacji, w których Rada wyraźnie zdecydowała o wykonaniu decyzji organów WTO rozstrzygających spór, lecz okazuje się, że sposób wykonania tej decyzji w ramach wspólnotowego porządku prawnego jest sprzeczny z celem Rady.

- 103 W tym przedmiocie skarżąca rozodzi się nad okolicznościami, które odróżniają niniejszą sprawę od sporu w sprawie „Wołowina z hormonami” (raport Organu Apelacyjnego WT/DS26/AB/R WT/DS48/AB/R z dnia 16 stycznia 1998 r. przyjęty w dniu 13 lutego 1998 r. przez DSB) przedstawionego WTO. W tym ostatnim Wspólnota wyraźnie zdecydowała się nie nowelizować swojego prawa w celu zastosowania się do decyzji kończących postępowanie w zakresie rozstrzygania sporów przed WTO. Wobec braku osiągnięcia uzgodnienia wysokości wyrównania, Wspólnota zdecydowała poddać się retorsjom strony, która wygrała spór, tj. Stanów Zjednoczonych Ameryki. W niniejszej sprawie Wspólnota nie podjęła decyzji o utrzymaniu obowiązywania elementów wspólnej organizacji rynku bananów, które uznano za niezgodne z jej zobowiązaniami wynikającymi z porozumień WTO. Wyraźnie natomiast wskazała, że zamierza zastosować się do decyzji podjętych przez organy rozstrzygania sporów w ramach WTO.
- 104 Komisja wyklucza ten sposób wykładni wyroku Nakajima. Komisja przypomina, że pomimo monistycznego charakteru wspólnotowego porządku prawnego, orzecznictwo stale odrzuca tezę o skutku bezpośrednim porozumień WTO (ww. wyroki International Fruit Company i inni i Portugalia przeciwko Radzie). Raport DSB mógłby zostać uwzględniony przy kontroli zgodności normy wspólnotowej z przepisem WTO tylko jeżeli zobowiązanie leżące u podstaw tego ostatniego ma skutek bezpośredni. (wyrok Trybunału z dnia 14 października 1999 r. w sprawie C-104/97 P Atlanta przeciwko Komisji Europejskiej, Rec. str. I-6983, pkt 20).
- 105 Komisja kwestionuje również wykładnię przesłanek stosowania orzecznictwa Nakajima dokonaną przez skarżącą.
- 106 Inaczej niż twierdzi skarżąca, pierwszą z tych przesłanek nie jest zamiar „zastosowania się” („to comply”) lecz zamiar „wykonania” („to implement”) szczególnego zobowiązania (ww. wyrok Portugalia przeciwko Radzie, pkt 49). Terminy te nie są równoznaczne: „zastosowanie się” ma znacznie dużo szersze niż

„wykonanie”. Często państwo lub Wspólnota ma zamiar zastosować się do niektórych zobowiązań nie przewidując jednakże ich wykonania.

- 107 Komisja nie zgadza się z wykładnią drugiej przesłanki dotyczącej wymogu „szczególnego zobowiązania”. Zobowiązanie „szczególne” definiuje się na zasadzie przeciwieństwa wobec zobowiązania „ogólnego”.
- 108 Zdaniem Komisji z powodu restrykcyjnego charakteru tych przesłanek przykłady stosowania orzecznictwa Nakajima są rzadkie. Przykłady dotyczą przede wszystkim skarg przeciwko rozporządzeniom antydumpingowym (wyrok Trybunału z dnia 10 marca 1992 r. w sprawie C-188/88 NMB przeciwko Komisji, Rec. str. I-1689, wyroki Sądu z dnia 2 maja 1995 r. w połączonych sprawach T-163/94 i T-165/94 NTN Corporation i Koyo Seiko przeciwko Radzie, Rec. str. II-1381; z dnia 5 czerwca 1996 r. w sprawie T-162/94 NMB France i inni przeciwko Komisji, Rec. str. II-427 i z 15 grudnia 1999 r. w sprawie T-33/98 i T-34/98 Petrotub i Republica przeciwko Radzie, Rec. str. II-3837, pkt 105). Jedynym przykładem zastosowania orzecznictwa Nakajima poza dziedziną antydumpingu jest wyrok Włochy przeciwko Radzie (Ryż). Wszystkie inne próby zastosowania orzecznictwa Nakajima zakończyły się fiaskiem [wyroki Trybunału z dnia 13 grudnia 2001 r. w sprawie C-317/99 Kloosterboer Rotterdam, Rec. str. I-9863, Niemcy przeciwko Radzie (Banany) i ww. Portugalia przeciwko Radzie, ww. wyroki Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji, Cordis przeciwko Komisji i ww. wyrok z dnia 20 marca 2001 r. w sprawie T. Port przeciwko Komisji].
- 109 Według Komisji, dla zastosowania orzecznictwa Nakajima konieczne jest jednoczesne wystąpienie następujących czterech przesłanek.
- 110 Po pierwsze dane „szczególne zobowiązanie” musi być pozytywnym zobowiązaniem do działania w określony sposób. Kodeks antydumpingowy GATT stanowi przykład tego typu zobowiązania. Zalecenie lub postanowienie DSB nie może zdaniem

Komisji stanowiąc „zobowiązania szczególne”, bowiem przewiduje jedynie ogólny obowiązek doprowadzenia aktu do zgodności z przepisami WTO. Do umawiającej się strony należy w istocie decyzja w przedmiocie środków, które należy podjąć w celu doprowadzenia jej porządku prawnego do zgodności z tymi przepisami.

- 111 Po drugie orzecznictwo Nakajima ma zastosowanie wyłącznie, jeżeli przedmiotowy akt wspólnotowy wprowadza lub transponuje do wspólnotowego porządku prawnego „szczególne zobowiązanie” przyjęte w ramach WTO. Wynika to bezpośrednio ze sformułowania „wykonać”.
- 112 Po trzecie, by orzecznictwo Nakajima podlegało zastosowaniu niezbędne jest ponadto, by ustawodawca wspólnotowy nie realizował kilku sprzecznych ze sobą celów.
- 113 Po czwarte orzecznictwo Nakajima wymaga również, by przedmiotowy akt wspólnotowy powoływał się wyraźnie na szczególne zobowiązania wynikające z prawa WTO, do których wykonania zmierzał.

Ocena Sądu

- 114 Biorąc pod rozwagę ich charakter i strukturę, porozumienie WTO i załączniki do niego nie znajdują się co do zasady pośród przepisów, w świetle których Trybunał Sprawiedliwości i Sąd Pierwszej Instancji dokonują kontroli legalności aktów instytucji wspólnotowych (ww. wyrok Portugalia przeciwko Radzie, pkt 47). Nie są one tego rodzaju, by nadawać uprawnienia jednostkom, na które mogą powoływać się one w sądzie na mocy prawa wspólnotowego (zob. w tym zakresie wyrok Trybunału z dnia 14 grudnia 2000 r. w połączonych sprawach C-300/98 i C-392/98 Dior i inni, Rec. str. I-11307, pkt 44).

- 115 Wyłącznie w sytuacji, gdy Wspólnota wyraziła zamiar wykonania szczególnego zobowiązania przyjętego w ramach WTO lub w razie, gdy akt wspólnotowy wyraźnie odsyła do konkretnych przepisów porozumień załączonych do porozumienia WTO, Trybunał i Sąd mają za zadanie dokonywać kontroli legalności tych aktów wspólnotowych w świetle przepisów WTO (ww. wyrok Portugalia przeciwko Radzie, pkt 49).
- 116 Skarżąca powołuje się wyłącznie na pierwszy z powyższych wyjątków. Twierdzi ona, że przyjmując rozporządzenie nr 1637/98, do którego przepisy wykonawcze zostały określone w rozporządzeniu nr 2362/98, Wspólnota wyraziła zamiar wykonania szczególnego zobowiązania przyjętego w ramach WTO, w rozumieniu orzecznictwa wynikającego z wyroku Nakajima.
- 117 Zasada wynikająca z wyroku Nakajima przewiduje, w trybie wyjątkowym, możliwość powołania się przez stronę w sposób incydentalny na naruszenie przez Wspólnotę lub jej instytucje postanowień zawartych w GATT lub porozumieniach WTO. Jako wyjątek od zasady, zgodnie z którą jednostka nie może bezpośrednio powołać przepisów porozumień WTO przed sądem wspólnotowym, reguła ta powinna być interpretowana w sposób zawężający.
- 118 W tym zakresie należy wskazać, że gdy chodzi o skargi wniesione przez jednostki, Trybunał i Sąd stosowały zasadę wynikającą z wyroku Nakajima wyłącznie w kontekście incydentalnej kontroli zgodności podstawowych rozporządzeń antydumpingowych z przepisami kodeksów antydumpingowych z roku 1979 i 1994 [porozumienie w sprawie stosowania art. VI GATT 1994; decyzja Rady 94/800/WE z dnia 22 grudnia 1994 r. dotycząca zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej w dziedzinach wchodzących w zakres jej kompetencji, porozumień, będących wynikiem negocjacji wielostronnych w ramach Rundy Urugwajskiej (1986-1994) (Dz.U. L 336, str. 1), załącznik 1 A].

- 119 Trybunał i Sąd wielokrotnie bowiem badały zgodność rozporządzeń antydumpingowych z przepisami kodeksów antydumpingowych (wyroki Trybunału z dnia 13 lutego 1992 r. w sprawie C-105/90 Goldstar przeciwko Radzie, Rec. str. I-677, pkt 31 i nast., ww. NMB przeciwko Komisji, pkt 23, ww. wyroki NTN Corporation przeciwko Radzie, pkt 65 i ww. NMB France i inni przeciwko Komisji, pkt 99) w dwóch przypadkach uwzględniając takie zarzuty (wyrok Trybunału z dnia 9 stycznia 2003 r. w sprawie C-76/00 P Petrotub i Republica przeciwko Radzie, Rec. str. I-79, pkt 52 i nast. i wyrok Sądu z dnia 27 stycznia 2000 r. w sprawie T-256/97 BEUC przeciwko Komisji, Rec. str. II-101, pkt 63 i nast.).
- 120 Jednakże poza szczególnym kontekstem sporów antydumpingowych Trybunał i Sąd odrzuciły stosowanie orzecznictwa wynikającego z wyroku Nakajima. Tak więc Trybunał i Sąd odmówiły kontroli legalności aktów wspólnotowych w świetle przepisów porozumień WTO w ramach skarg jednostej, atakujących niektóre aspekty wspólnej organizacji rynku bananów (postanowienie Trybunału z dnia 2 maja 2001 r. w sprawie C-307/99 OGT Fruchthandelsgesellschaft, Rec. str. I-3159, ww. wyroki Cordis przeciwko Komisji, Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji i wyrok z dnia 20 marca 2001 r. T. Port przeciwko Komisji), jak również prawa wspólnotowego dotyczące podawania zwierzętom gospodarskim substancji mających działanie hormonalne (wyroki Sądu z dnia 11 stycznia 2002 r. w sprawie T-174/00 Biret International przeciwko Radzie, Rec. str. II-17 i w sprawie T-210/00 Biret et Cie przeciwko Radzie, Rec. str. II-47).
- 121 Należy bowiem podkreślić, że w dziedzinie antydumpingu odpowiednie porozumienia w ramach GATT i WTO nakładały bezpośrednio na każdą z umawiających się stron obowiązek dostosowania ustawodawstwa krajowego w celu odzwierciedlenia brzmienia tych porozumień. Kodeks antydumpingowy z roku 1979 w art. 16 ust. 6 lit. a) zatytułowanym „Ustawodawstwo krajowe” zobowiązywał umawiające się strony, by przyjęły „wszelkie niezbędne kroki o charakterze ogólnym lub szczególnym w celu zapewnienia, nie później niż w dniu wejścia w życie niniejszego porozumienia w stosunku do tego rządu, zgodności swojego ustawodawstwa, przepisów i procedur administracyjnych z postanowieniami niniejszego porozumienia, które mogą mieć zastosowanie do danej Strony” (decyzja 80/271). Kodeks antydumpingowy z roku 1994 zawiera w art. 18 ust. 4 podobne postanowienia.

122 By zadośćuczynić tym zobowiązaniom, Rada dokonała zmiany przepisów dotyczących postępowań antydumpingowych. Tak więc po przyjęciu kodeksu antydumpingowego z roku 1979 Rada przyjęła rozporządzenie (EWG) nr 3017/79 z dnia 20 grudnia 1979 r. w sprawie ochrony przed dumpingowym i subsydiowanym przywozem z krajów nie będących członkami Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej [tłumaczenie nieoficjalne] (Dz.U. L 339, str. 1). W szczególności z preambuły (motywy trzeci i czwarty) tego rozporządzenia wynika, że przepisy wspólnotowe o ochronie przed przywozem po cenach dumpingowych musiały zostać zmienione w świetle porozumień będących wynikiem zakończonych w roku 1979 w ramach rundy z Tokio wielostronnych negocjacji handlowych, gdyż Rada uznała za „nieodzowne w świetle utrzymania równowagi praw i obowiązków, ustanowionych przez te porozumienia, by Wspólnota uwzględniła ich wykładnię [dokonywaną] przez swych głównych partnerów handlowych w sposób wyrażony w ustawodawstwie i przyjętej praktyce”. Preambuła rozporządzenia Rady (EWG) nr 2423/88 z dnia 11 lipca 1988 r., w sprawie ochrony przed dumpingowym i subsydiowanym przywozem z krajów nie będących członkami Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej [tłumaczenie nieoficjalne] (Dz.U. L 209, str. 1), której zgodność z kodeksem antydumpingowym z roku 1979 była przedmiotem sporu w sprawie, w której wydano wyrok Nakajima, zawierała identyczne przepisy i przypominała również, że wspólny system w zakresie ochrony przed przywozem po cenach dumpingowych „został ustanowiony w zgodzie z istniejącymi zobowiązaniami międzynarodowymi”, w szczególności tymi, które wynikają z art. VI GATT i kodeksu antydumpingowego z roku 1979.

123 Podobnie po zawarciu Porozumienia w sprawie kodeksu antydumpingowego z roku 1994 Wspólnota uporządkowała swe przepisy wewnętrzne dotyczące postępowań antydumpingowych ustanawiając kolejno rozporządzenie Rady (WE) nr 3283/94 z dnia 22 grudnia 1994 r. w sprawie ochrony przed dumpingowym przywozem z krajów nie będących członkami Wspólnoty Europejskiej [tłumaczenie nieoficjalne] (Dz.U. L 349, str.1), a następnie rozporządzenie Rady (WE) nr 384/96 z dnia 22 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony przed dumpingowym przywozem z krajów nie będących członkami Wspólnoty Europejskiej (Dz.U. 1996, L 56, str. 1). Preambuła rozporządzenia nr 3283/94 wskazywała, że w następstwie zakończenia wielostronnych negocjacji handlowych „jest właściwe zmienić reguły wspólnotowe w kontekście tych nowych Porozumień” (motyw trzeci). Preambuła podkreśla, że w celu utrzymania „równowagi między prawami i zobowiązaniami ustanowionymi w Porozumieniach GATT Wspólnota musi uwzględnić wykładnię tych porozumień przez głównych partnerów handlowych Wspólnoty” (motyw czwarty). Podkreśla ona ponadto, że „ze względu na zakres zmian [wynikających z kodeksu antydumpingo-

wego 1994] oraz w celu zapewnienia odpowiedniego stosowania nowych zasad w sposób przejrzysty należy wprowadzić język nowych porozumień do przepisów prawnych Wspólnoty w możliwie najszerszym zakresie” (motyw piąty). Przepisy te zostały zachowane w preambule do rozporządzenia nr 384/96, mającego znaczenie dla ww. wyroku z dnia 9 stycznia 2003 r. w sprawie Petrotub i Republica przeciwko Radzie.

124 Skarżąca słusznie twierdzi, że stosowanie orzecznictwa będącego rezultatem wyroku Nakajima nie jest a priori ograniczone do dziedziny antydumpingu. Może ono być stosowane również w innych obszarach, których dotyczą przepisy porozumień WTO, gdy porozumienia te oraz przepisy wspólnotowe, których legalność jest sporna, mają charakter i treść podobne do tych, które przywołano przed chwilą w kontekście kodeksów antydumpingowych GATT oraz podstawowych rozporządzeń antydumpingowych, zapewniających ich transpozycję do prawa wspólnotowego.

125 Należy więc uznać, że przesłanka stosowania orzecznictwa Nakajima, zgodnie z którą akt wspólnotowy, którego legalność jest sporna, musiał zostać przyjęty w celu „wykonania szczególnego zobowiązania przyjętego w ramach porozumień WTO” wymaga w szczególności, by akt ten wyraźnie zapewniał transpozycję do prawa wspólnotowego przepisów porozumień WTO.

126 W przedmiocie pytania, czy, jak twierdzi skarżąca, wyrok Włochy przeciwko Radzie (Ryż) wzrusza tę wykładnię orzecznictwa Nakajima, należy stwierdzić, że tak nie jest. Istotnie sprawa, w której wydano ów wyrok, dotyczyła rozporządzenia wspólnotowego przyjętego w wykonaniu porozumień dwustronnych zawartych z państwami trzecimi w następstwie negocjacji prowadzonych na podstawie art. XXIV ust. 6 GATT. Na mocy tych porozumień Wspólnota zobowiązała się do otwarcia kontyngentów taryfowych na ryż na rzecz tych państw trzecich. Celem rozporządzenia, o które toczył się spór w tej sprawie [rozporządzenia Rady (WE) nr 1522/96 w sprawie otwarcia i sposobu zarządzania kontyngentami taryfowymi na przywóz

ryżu i ryżu łamanego (Dz.U. L 190, str. 1)], była więc transpozycja postanowień porozumień bilateralnych zawartych w następstwie negocjacji w ramach GATT. Miało ona zatem na celu wykonanie „szczególnego zobowiązania przyjętego w ramach GATT” [wyrok Włochy przeciwko Radzie (Ryż), pkt 20].

- 127 W świetle tych okoliczności należy ocenić, czy orzecznictwo Nakajima ma zastosowanie w niniejszej sprawie.

W przedmiocie zastosowania orzecznictwa Nakajima w niniejszej sprawie

Argumenty stron

- 128 Skarżąca twierdzi, że przesłanki stosowania orzecznictwa zostały w niniejszej sprawie spełnione i podkreśla w tym zakresie różnice między niniejszą sprawą a sprawą, w której wydano ww. wyrok Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji.
- 129 W pierwszej kolejności skarżąca podnosi, że przesłanka stosowania orzecznictwa Nakajima dotycząca „zamiaru zastosowania się” do postanowień WTO została spełniona. Twierdzi ona, że gdy w roku 1998 Wspólnota zdecydowała zmienić uzgodnienia z 1993 r., zamierzała ona zastosować się do decyzji wydanych przez organy WTO.

130 Jako dowody w zakresie intencji Wspólnoty skarżąca wskazuje następujące okoliczności.

131 Po pierwsze skarżąca podnosi, że w dniu 16 października 1997 r. Wspólnota oświadczyła w toku posiedzenia DSB, że „zapewni pełne poszanowanie swych zobowiązań międzynarodowych w tym przedmiocie”.

132 Po drugie skarżąca wskazuje na preambułę rozporządzenia Rady nr 1637/98, która stanowi:

„[...] mając na uwadze co następuje:

1) Wymaga się wprowadzenia pewnej ilości zmian do przepisów w sprawie systemu wymiany handlowej z państwami trzecimi, zawartych w tytule IV rozporządzenia (EWG) 404/93.

2) Należy przestrzegać międzynarodowych zobowiązań Wspólnoty w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO) oraz wobec innych sygnatariuszy Czwartej Konwencji AKP-WE przy jednoczesnym osiągnięciu wspólnej organizacji rynku bananów”.

133 Po trzecie art. 20 lit. e) rozporządzenia nr 404/93 zmieniony rozporządzeniem nr 1637/98 zobowiązuje Komisję do przyjęcia „środków niezbędnych dla zapewnienia poszanowania zobowiązań wynikających z umów zawartych przez Wspólnotę na mocy art. 228 traktatu”.

134 Po czwarte skarżąca podnosi, że porozumienia WTO zostały zawarte przez Wspólnotę na podstawie art. 300 WE.

135 Po piąte skarżąca przypomina, że w uzasadnieniu do projektu, który doprowadził do przyjęcia rozporządzenia nr 1637/98 Komisja oświadczyła:

„(1) [DSB] w ramach [WTO] uznała, że niektóre przepisy dotyczące przywozu w ramach wspólnej organizacji rynku bananów naruszają przepisy GATT i GATS. Naruszenia dotyczą pozwoleń na przywóz, rzeczywistego rozdysponowania kontyngentów taryfowych i innych aspektów umowy ramowej dotyczącej bananów, w tym wydawania pozwoleń wywozowych przez państwa-sygnatariuszy i niektórych ilości ustalonych dla tradycyjnego przywozu pochodzącego z krajów AKP.

(2) Inne aspekty wspólnej organizacji rynku bananów nie zostały zakwestionowane. Obejmują one wielkość kontyngentów taryfowych, wysokość stosowanych w ramach kontyngentów i poza nimi stawek celnych związanych z naszymi zobowiązaniami w ramach GATT, preferencje dla przywozu tradycyjnego i preferencyjny reżim taryfowy dla przywozu nietradycyjnego z krajów AKP, oraz mechanizm pomocy dla producentów wspólnotowych.

(3) Należy więc zwrócić się do Rady z wnioskiem o zmianę rozporządzenia (EWG) nr 404/93 w celu doprowadzenia go do zgodności z naszymi zobowiązaniami międzynarodowymi w ramach WTO i Czwartej Konwencji z Lomé, zachowując jednocześnie system wsparcia dla wspólnotowych rolników i odpowiednią podaż na rynku uwzględniającą interesy konsumentów”.

- 136 Po szóste skarżąca wskazuje na postanowienie Sądu z dnia 15 września 1999 r., Van Parys i inni przeciwko Komisji (T-11/99, Rec. str. II-2653, pkt 6), w którym orzeczono:

„Po stwierdzeniu przez [DSB] w ramach WTO niezgodności z przepisami WTO niektórych aspektów tego systemu przywozu bananów do Wspólnoty, przyjęto rozporządzenie [nr 1637/98] i rozporządzenie [nr 2362/98], w szczególności w celu usunięcia tych niezgodności”.

- 137 Po siódme w dniu 10 listopada 1998 r., Jacques Santer, przewodniczący Komisji wystosował do prezydenta Clintona pismo w sprawie rozporządzeń nr 1637/98 i nr 2362/98:

„W konsekwencji postanowienia Organu Apelacyjnego WTO, Unia Europejska podjęła kroki w celu doprowadzenia swego systemu przywozu do zgodności z przepisami WTO do dnia 1 stycznia 1999 r.”.

- 138 Po ósme skarżąca przypomina, że w dniu 27 stycznia 1999 r. L. Brittan, ówczesny członek Komisji odpowiedzialny za konkurencję, odpowiadając na pytanie pisemne P-4069/1998 członka Parlamentu Yvonne Sandberg-Fries (Dz.U. C 182, str. 188) oświadczył co następuje:

„Wspólnota wdrożyła zalecenia [DSB] [WTO] z dnia 25 września 1997 r. w sprawie dotyczącej bananów przyjmując środki wymagane dla doprowadzenia wspólnotowej regulacji w zakresie bananów do zgodności z przepisami WTO. W dniu 20 lipca 1998 r. Rada przyjęła rozporządzenie [nr 1637/98]. W dniu 28 października 1998 r. Komisja przyjęła rozporządzenie [nr 2362/98]. Środki te zostały podjęte przed końcem wyznaczonego rozsądnego terminu, który upływał w dniu 1 stycznia 1999 r.”.

139 Po dziewiąte skarżąca przypomina o oświadczeniach Komisji zawartych w uzasadnieniu z dnia 10 listopada 1999 r. do projektu zmiany rozporządzenia nr 404/93 [COM(1999) 582 z dnia 10 listopada 1999 r.], zgodnie z którymi:

„W następstwie decyzji podjętej przez [DSB] w ramach [WTO] w roku 1997, Rada przyjęła w dniu 20 lipca 1998 r. rozporządzenie [nr 1637/98], w celu doprowadzenia elementów systemu przywozu ocenionych jako niezgodne z postanowieniami WTO do zgodności z naszymi zobowiązaniami względem WTO, przy jednoczesnym poszanowaniu innych celów Wspólnoty”.

140 Po dziesiąte skarżąca podnosi, że w nocie z dnia 10 listopada 1999 r. złożonej przez Wspólnotę w sprawie „Stany Zjednoczone — Środki w przedmiocie przywozu niektórych towarów pochodzących ze Wspólnot Europejskich”, w której wydano raport zespołu orzekającego WT/DS165/R z dnia 17 lipca 2000 r., Wspólnota oświadczyła:

„3. Rada Unii Europejskiej przyjęła rozporządzenie [nr 1637/98]. Rozporządzenie nr 1637/98 weszło w życie w dniu 31 lipca 1998 r. i podlegało stosowaniu od dnia 1 stycznia 1999 r. Korzystając z przyznaných jej przez Radę delegowanych uprawnień, Komisja Europejska przyjęła rozporządzenie [nr 2362/98]. Weszło ono w życie w dniu 1 listopada 1998 r. i podlegało stosowaniu w całości od dnia 1 stycznia 1999 r.

4. Wprowadzone tymi rozporządzeniami zmiany stworzyły całkowicie nowy system przepisów, eliminując w szczególności te elementy poprzedniej regulacji dotyczącej bananów, co do których stwierdzono niezgodność z przepisami WTO w ramach porozumień GATT i GATS”.

141 Po jedenaste, skarżąca przypomina, że w publicznym dokumencie z dnia 5 maja 2000 r. w przedmiocie sporu dotyczącego bananów Komisja oświadczyła:

„Pascal Lamy wskazał, że UE ma jedną linię polityki w tej sprawie, którą jest zastosowanie się do decyzji WTO”.

142 W drugiej kolejności, w przedmiocie przesłanki stosowania orzecznictwa Nakajima dotyczącej występowania „szczególnego zobowiązania” przyjętego w ramach porozumień WTO, skarżąca twierdzi, że również ona została spełniona. W wyniku różnych postępowań w zakresie rozstrzygania sporów w ramach WTO, wynikające z prawa WTO zobowiązania Wspólnoty w przedmiocie udzielania pozwoleń przywozowych i rozdziału kontyngentów dla Ameryki Łacińskiej są zdaniem skarżącej jasne i dobrze znane. Wspólnota, a dokładniej Komisja, nie może twierdzić, że zachowuje wątpliwości co do niezgodności przepisów w zakresie wspólnej organizacji rynku bananów z przepisami WTO.

143 W tym przedmiocie skarżąca podkreśla, że jeżeli w okolicznościach niniejszej sprawy Wspólnota miała zamiar zastosować się do decyzji przyjętej przez organy WTO w ramach rozstrzygania sporów, decyzja ta pozwala na identyfikację „szczególnego zobowiązania”, od którego zależy druga przesłanka ustanowiona w orzecznictwie Nakajima. Skarżąca zaznacza, że decyzja wydana zgodnie z procedurami rozstrzygania sporów w ramach WTO nie jest sama w sobie wystarczająca dla stosowania orzecznictwa Nakajima. Natomiast jeżeli ma ono zastosowanie, decyzja WTO w zakresie rozstrzygnięcia sporu stanowi istotną wskazówkę interpretacyjną dla sądu wspólnotowego wezwanego do stosowania prawa WTO. Jednakże stwierdzenie na podstawie pkt 20 ww. wyroku Atlanta przeciwko Wspólnocie Europejskiej, że tego rodzaju decyzja może wyłącznie zostać uwzględniona przez sąd wspólnotowy, jeżeli oparta jest na przepisie porozumień WTO mającym skutek bezpośredni, jest zdaniem skarżącej zbyt daleko idące. W istocie ocena ta jest ściśle związana z faktem, że w ww. wyroku Atlanta przeciwko Wspólnocie Europejskiej strona skarżąca powołała się na skutek bezpośredni porozumień WTO.

- 144 Ponadto skarżąca twierdzi, że nieuwzględnione w rozporządzeniu nr 2362/98 przepisy porozumień WTO są jasno określone. Chodzi o art. XIII ust. 2 GATT i art. II i XVII GATS. W tym przedmiocie podkreśla ona, że Komisja wyraźnie zidentyfikowała te przepisy w uzasadnieniu do projektu rozporządzenia nr 1637/98, jak zostało to uprzednio wskazane. Skarżąca przypomina również, że Rada w dokumencie 7163/98 z dnia 2 kwietnia 1998 r. zatytułowanym „Progress Report”, wyraźnie przewidziała „fundamentalny wymóg przeciwdziałania wszelkiej dyskryminacji faktycznej i prawnej”. Według skarżącej sformułowanie „dyskryminacja faktyczna” bezpośrednio odsyła do decyzji Organu Apelacyjnego i zespołu orzekającego z 1997 r.
- 145 Skarżąca podnosi również, że art. 18 ust. 4 rozporządzenia nr 404/93, zmieniony rozporządzeniem nr 1637/98, wywodzi się bezpośrednio z art. XIII ust. 2 GATT 1994 do tego stopnia, że odpowiada on nawet „wymogowi inkorporacji” wskazanemu przez Komisję wśród przesłanek stosowania orzecznictwa Nakajima.
- 146 W trzeciej kolejności skarżąca twierdzi, że ww. wyrok Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji, nie podważa stosowania w tej sprawie orzecznictwa Nakajima. Przypomina ona, że w tym wyroku Sąd orzekł w pkt 63 i 64:

„W tym zakresie wystarczy przypomnieć, że wyłącznie w sytuacji, gdy Wspólnota zamierzała wykonać szczególne zobowiązanie przyjęte w ramach WTO lub gdy akt wspólnotowy wyraźnie odsyła do konkretnych przepisów porozumień załączonych do porozumienia WTO, do Trybunału i Sądu należy obowiązek kontroli legalności takiego aktu wspólnotowego w świetle przepisów WTO (zob. ww. wyrok Portugalia przeciwko Radzie, pkt 49).

Otóż ani raporty zespołu orzekającego WTO z dnia 22 maja 1997 r. ani raport Stałego Organu Apelacyjnego WTO z dnia 9 września 1997 r. przyjęty przez [DSB] w dniu 25 września 1997 r., nie zawierały szczególnych zobowiązań, które Komisja »zamierzała wykonać«, w rozumieniu orzecznictwa, rozporządzeniem nr 2362/98 (zob., w zakresie dotyczącym GATT 1947, wyrok Nakajima, pkt 31). Nie odsyła ono również w sposób wyraźny do konkretnych zobowiązań wynikających z raportów organów WTO ani konkretnych przepisów porozumień załączonych do porozumienia WTO”.

147 Skarżąca podnosi, że w pkt 63 tego wyroku Sąd przypomniał regułę wynikającą z ww. wyroków Nakajima i Fediol przeciwko Komisji, kiedy odnosił się do zamiaru Wspólnoty. W pkt 64 Sąd ograniczył się do wskazania braku zamiaru Komisji, jako że najwyraźniej nie zwrócono się do niego z innym pytaniem. Skarżąca przyznaje, że w ww. wyroku Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji Sąd prawdopodobnie doszedł do słusznych wniosków, jeśli chodzi o zamiar Komisji. Jednakże podkreśla ona, że w niniejszej sprawie przedmiotem sporu nie jest zamiar Komisji, lecz zamiar Wspólnoty; ta ostatnia, w przeciwieństwie do Komisji, niewątpliwie miała zamiar zastosowania się do zobowiązań wynikających z prawa WTO przyjmując rozporządzenie nr 1637/98.

148 Skarżąca podkreśla, że w pkt 104 swej odpowiedzi na skargę w niniejszym postępowaniu Komisja wyraźnie przyznała, że „Wspólnota zamierzała ustanowić system dotyczący bananów spełniający ogół zobowiązań przyjętych w ramach WTO”.

149 Ponadto twierdzi ona, że skarżąca w sprawie, w której wydano ww. wyrok Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji, nie powołała zastosowania orzecznictwa Nakajima, lecz zasadę *nemini licet venire contra factum proprium*, i to wyłącznie na etapie procedury ustnej. Skarżąca w rzeczonej sprawie nie przedstawiła żadnych dowodów co do zamiaru Komisji. Tak więc Sąd nie miał możliwości ustosunkowania

się w sposób definitywny do tego zagadnienia, podczas gdy w ramach niniejszej skargi skarżąca stwierdza, że przedstawiła w toku postępowania zespół dowodów pozwalających na rozstrzygnięcie tej kwestii.

- 150 Komisja odrzuca te argumenty. Przyjmując uzgodnienia z 1999 r. Wspólnota zamierzała zastosować się do swych zobowiązań przyjętych w ramach GATT lub WTO, a nie je „wykonać”.
- 151 Komisja wskazuje, że rozporządzenie nr 2362/98 nie zawiera żadnego wyraźnego odniesienia do szczególnych zobowiązań na podstawie GATT lub OMC, tak jak Sąd mógł wskazać w pkt 64 ww. wyroku Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji.
- 152 Komisja twierdzi, że orzecznictwo Nakajima nie ma zastosowania, gdy przedmiotem sporu są środki wspólnotowe przyjęte w celu zastosowania się do postanowienia DSB. Po przyjęciu postanowienia lub zalecenia DSB albo zespołu orzekającego, w tym również w zakresie rozstrzygnięcia zespołu orzekającego dotyczącego „wykonania”, DSU pozostawia bowiem stronie przegrywającej wachlarz możliwości (wyrównanie, zawieszenie koncesji, porozumienie). DSU uprzywilejowuje rozwiązania osiągnięte w drodze negocjacji. Otóż zastosowanie orzecznictwa Nakajima w takiej sytuacji oznaczałoby odmowę stronie przegrywającej wszelkiej swobody manewru. Strona przeciwna nie miałaby motywacji do prowadzenia negocjacji w celu osiągnięcia wzajemnie zadowolającego rozwiązania w zakresie, w jakim miałyby pewność, że jej przedsiębiorcy mogą uzyskać odszkodowanie lub stwierdzenie nieważności spornego środka zwracając się do sądu wspólnotowego. Bezpośrednie stosowanie porozumień WTO dla podważania środków wspólnotowych pozbawiłoby skuteczności opcje przewidziane przez DSU (ww. wyrok Portugalia przeciwko Radzie, pkt 38 do 40).

153 Ponadto, gdy Wspólnota proponuje wyrównanie lub gdy dochodzi do zawieszenia koncesji, ogólna równowaga koncesji uzgodnionych w ramach WTO zostaje przywrócona. W takich warunkach przyznanie odszkodowania wraz z odsetkami prowadziłoby do zmuszenia Wspólnoty do podwójnego „zapłacenia” za tę samą niezgodność z postanowieniami WTO.

154 Co więcej, wykładnia zaproponowana przez skarżącą pomija zagadnienie braku wzajemności między Wspólnotą a pozostałymi umawiającymi się stronami WTO, wskazane przez Trybunał w ww. wyroku Portugalia przeciwko Radzie. Podkreśla ona w szczególności, że Stany Zjednoczone Ameryki nie zastosowały się do szeregu decyzji zespołów orzekających i DSB [DS/136 Stany Zjednoczone — Anti-Dumping Act of 1916, DS/160 Stany Zjednoczone — Section 110(5) of the Copyright Act i DS/108 Stany Zjednoczone — Foreign Sales Corporation], przy braku możliwości wystąpienia przez przedsiębiorców wspólnotowych ze skargą odszkodowawczą do sądów amerykańskich.

155 Komisja twierdzi, że ww. wyrok Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji jasno wskazuje w przedmiocie rozporządzenia nr 2362/98, że raporty zespołów orzekających i postanowienia DSB nie zawierają szczególnych zobowiązań. Stanowisko to znajduje potwierdzenie w ww. postanowieniu OGT Fruchthandels-gesellschaft.

Ocena Sądu

156 W celu ustalenia, czy akt wspólnotowy, którego legalność jest sporna, został przyjęty w celu „wykonania szczególnego zobowiązania przyjętego w ramach porozumień WTO” w rozumieniu orzecznictwa Nakajima, konieczne jest zbadanie, w każdej sprawie indywidualnie, z jednej strony szczególnych cech tego aktu, a z drugiej strony cechy stosownych przepisów porozumień WTO, które zostały przywołane.

- 157 W niniejszej sprawie ani przepisy wspólnotowe, których legalność podważa skarżąca, ani postanowienia porozumień WTO, na których naruszenie skarżąca się powołuje, nie pozwalają na stwierdzenie występowania zamiaru wykonania szczególnego zobowiązania w ramach WTO w rozumieniu orzecznictwa Nakajima.
- 158 Co do porozumień WTO, skarżąca wskazuje na naruszenie przez Wspólnotę art. XIII GATT 1994, jak również art. II i XVII GATS, stwierdzone postanowieniem DSB z dnia 25 września 1997 r. w przedmiocie uzgodnień z 1993 r., a następnie raportem zespołu orzekającego z dnia 6 kwietnia 1999 r. i decyzją arbitrów z dnia 9 kwietnia 1999 r. w przedmiocie niektórych postanowień uzgodnień z 1999 r. zawartych w rozporządzeniu nr 2362/98.
- 159 Jednakże te postanowienia GATT 1994 i GATS nie mają cech pozwalających na rozstrzygnięcie na rzecz stosowania orzecznictwa Nakajima. W istocie art. XIII GATT 1994 („Niedyskryminacyjne stosowanie ograniczeń ilościowych”), art. II („Zasada największego uprzywilejowania”) i XVII („Zasada traktowania narodowego”) GATS ustanawiają zasady i zobowiązania, które w swym brzmieniu, naturze i zakresie mają charakter ogólny. Przepisy te różnią się więc znacznie od przepisów kodeksów antydumpingowych z roku 1979 i 1994. W tym przedmiocie należy przypomnieć na przykład, że preambuły rozporządzeń nr 3283/94 i nr 384/96 podkreślały, iż kodeks antydumpingowy z roku 1994 „określa nowe, szczegółowe zasady odnoszące się w szczególności do obliczania dumpingu, procedur wszczynania i prowadzenia dochodzeń, łącznie z ustalaniem i interpretowaniem faktów, stosowania środków tymczasowych, nakładania i pobierania ceł antydumpingowych, okresu obowiązywania i przeglądu środków antydumpingowych oraz publicznego ujawniania informacji dotyczących dochodzeń antydumpingowych”.
- 160 Ponadto ani GATT 1994 ani GATS nie nakładają na swych sygnatariuszy obowiązku dostosowania ich praw krajowych, w zakresie równorzędnym do przewidzianego w art. 16 ust. 6 lit. a) kodeksu antydumpingowego z roku 1979 i art. 18 ust. 4 kodeksu antydumpingowego z roku 1994.

161 Nawet gdyby argumentację skarżącej można było interpretować jako zmierzającą do powołania się na naruszenie przez Wspólnotę spoczywającego na niej obowiązku wdrożenia zaleceń i postanowień DSB, to nie można się o niej przychylić. Jeśli Komisja jest faktycznie zdania, że DSU nakłada – w świetle prawa międzynarodowego – na stronę przegrywającą obowiązek doprowadzenia do zgodności z porozumieniami WTO środka, co do którego postanowieniem DSB orzeczono brak takiej zgodności, to ten obowiązek zapewnienia zgodności środków wewnętrznych z międzynarodowymi zobowiązaniami wynikającymi z porozumień WTO ma niewątpliwie charakter ogólny, w przeciwieństwie do postanowień kodeksów antydumpingowych. W związku z tym nie można przychylić się do argumentacji skarżącej w celu zastosowania orzecznictwa Nakajima.

162 Ponadto bez potrzeby rozpatrywania ewentualnych konsekwencji odszkodowawczych, które mogłyby mieć dla jednostek niewykonanie przez Wspólnotę postanowienia DSB stwierdzającego niezgodność aktu wspólnotowego z przepisami WTO – co nie zostało wyraźnie podniesione przez skarżącą, niezależnie od kwestii stosowania orzecznictwa Nakajima – wystarczy wskazać, że DSU nie ustanawia mechanizmu sądowego rozstrzygania sporów międzynarodowych za pomocą decyzji mających skutek wiążący, porównywalny do orzeczeń sądów w wewnętrznych porządkach prawnych państw członkowskich. W istocie Trybunał orzekł, że porozumienia WTO interpretowane w świetle ich przedmiotu i celu nie określają środków prawnych zdolnych zapewnić ich wykonanie w dobrej wierze w wewnętrznym porządku prawnym umawiających się stron. Trybunał wskazał, że pomimo wzmocnienia mechanizmu rozstrzygania sporów wynikającego z porozumień WTO, mechanizm ten zachowuje wcale nie mniejszą rolę negocjacji między stronami (ww. wyrok Portugalia przeciwko Radzie, pkt 36). Trybunał dodał w pkt 37 do 40, że:

„Choć głównym celem [DSU] jest w zasadzie, zgodnie z art. 3 ust. 7 Uzgodnienia w sprawie zasad i procedur regulujących rozstrzyganie sporów (załącznik nr 2 do porozumienia WTO), doprowadzenie do wycofania środków będących przyczyną sporu, jeśli zostaną one uznane za niezgodne z postanowieniami WTO, porozumienie to przewiduje jednakże, gdy natychmiastowe wycofanie środka jest niewykonalne, możliwość zastosowania rekompensaty jako tymczasowego rozwiązania do czasu wycofania tego środka.

Jest prawdą, że w świetle art. 22 ust. 1 powyższego porozumienia wyrównanie jest środkiem tymczasowym, do którego można się odwołać, gdy zalecenia i postanowienia [DSB], o których mowa w art. 2 ust. 1 tego porozumienia, nie są wykonywane w rozsądnym czasie i że przepis ten wskazuje preferencję dla pełnego wykonania zalecenia, aby doprowadzić środek do zgodności ze wskazanymi porozumieniami WTO.

Jednakże ust. 2 tego przepisu stanowi, że jeśli zainteresowany Członek nie zastosuje się do zaleceń lub postanowień w rozsądnym czasie, taki Członek, na wniosek i nie później niż przed upływem rozsądnego czasu, podejmie negocjacje z którąkolwiek ze stron, która odwołała się do procedur rozstrzygania sporów w celu osiągnięcia wzajemnie zadowalającego wyrównania.

W związku z tym nałożenie na organy sądowe obowiązku wyłączenia ze stosowania niezgodnych z porozumieniami WTO przepisów prawa wewnętrznego, prowadziłoby do pozbawienia organów ustawodawczych lub wykonawczych umawiających się stron przewidzianej w art. 22 rzeczonego porozumienia możliwości znalezienia, choćby tymczasowego, rozwiązania w drodze negocjacji”.

163 Wnioski te nie mogą zostać ograniczone do sytuacji, w których rozsądny okres przewidziany w art. 21 ust. 3 DSU na wykonanie zaleceń i postanowień DSB nie dobiegł końca.

164 Należy stwierdzić w istocie, że nawet po upływie tego okresu i ustanowieniu wyrównania lub zawieszenia koncesji na podstawie art. 22 DSU porozumienie to nadal zachowuje istotne miejsce dla negocjacji między stronami. W tym zakresie należy podkreślić, że art. 21 ust. 6 DSU wyraźnie stanowi, że „jeśli DSB nie zdecyduje inaczej, wykonanie zaleceń i postanowień znajdzie się w porządku obrad DSB po sześciu miesiącach od ustalenia rozsądnego terminu zgodnie z ustępem 3

i pozostanie przedmiotem obrad DSB aż do rozwiązania tej sprawy”. Tak samo, gdy DSB udziela upoważnienia do zawieszenia koncesji lub innych zobowiązań, art. 22 ust. 8 DSU stanowi, że zgodnie z art. 21 ust. 6 DSU „DSB będzie nadal nadzorować wykonanie przyjętych zaleceń i orzeczeń”. Przepis ten stanowi również, że „zawieszenie koncesji lub innych zobowiązań będzie tymczasowe i będzie trwało tylko tak długo, jak długo nie zostaną zaniechane działania uznane za niezgodne z porozumieniem wymienionym lub Członek zobowiązany do wykonania zaleceń albo orzeczeń przedstawi rozwiązanie sytuacji zniweczenia lub naruszenia korzyści, lub też gdy osiągnięte jest wzajemnie zadowalające rozwiązanie”.

¹⁶⁵ W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że spór, który doprowadził do postanowienia DSB z dnia 25 września 1997 r. i raportu zespołu orzekającego z dnia 6 kwietnia 1999 r., a następnie upoważnienia do zawieszenia koncesji na niekorzyść Wspólnoty, w chwili wniesienia niniejszej skargi był jeszcze w toku i znajdował się w porządku obrad DSB (zob. pkt 39 powyżej).

¹⁶⁶ Tak więc sąd wspólnotowy nie może, pod groźbą pozbawienia skuteczności art. 21 ust. 6 DSU, wykonywać kontroli legalności spornych aktów wspólnotowych, w szczególności w ramach skargi odszkodowawczej wniesionej na podstawie art. 235 WE, tak długo jak kwestia wykonania zaleceń i postanowień DSB nie jest rozwiązana, włącznie, jak przewiduje art. 22 ust. 8 DSB, „ze sprawami, w których dokonano wyrównania lub zawieszenia koncesji lub innych zobowiązań, ale nie zostało wykonane zalecenie, by doprowadzić działanie do zgodności z porozumieniami wymienionymi.” (zob. analogicznie wyroki Trybunału z dnia 30 września 2003 r. w sprawie C-93/02 P Biret International przeciwko Radzie, Rec. str. 10497, pkt 62 i w sprawie C-94/02 P Biret i Cie przeciwko Radzie, Rec. str. I-10565, pkt 65).

- 167 W przedmiocie cech rozporządzenia nr 2362/98, przedstawione w toku postępowania przez skarżącą dowody, jak również pisma i oświadczenia Komisji wskazują, że przyjmując uzgodnienia z 1999 r., w tym rozporządzenie nr 2362/98, Wspólnota zamierzała zastosować się do swych zobowiązań podjętych na podstawie porozumień WTO w następstwie postanowienia DSB z dnia 25 września 1997 r. (wyrok Sądu z dnia 28 września 1999 r. w sprawie T-254/97 Fruchthandelsgesellschaft Chemnitz przeciwko Komisji, Rec. str. II-2743, pkt 26). Jednakże okoliczności te nie wskazują, że Wspólnota miała zamiar wykonania, w rozumieniu orzecznictwa Nakajima, zobowiązań przyjętych w ramach porozumień WTO.
- 168 Okoliczności przyjęcia rozporządzenia nr 2362/98 nie mogą być porównywane z okolicznościami przyjęcia podstawowych rozporządzeń antydumpingowych, do których było stosowane orzecznictwo Nakajima. Rozporządzenie nr 2362/98 nie zapewnia transpozycji do prawa wspólnotowego przepisów wynikających z porozumienia WTO w celu utrzymania równowagi praw i obowiązków między stronami tego porozumienia. To w tym duchu Sąd orzekł, że „ani raporty zespołu orzekającego WTO z dnia 22 maja 1997 r. ani raport Stałego Organu Apelacyjnego WTO z 9 września 1997 r. przyjęty w dniu 25 września 1997 r. przez DSB, nie zawierają szczególnych zobowiązań, które Komisja »zamierzała wykonać« w rozumieniu orzecznictwa [Nakajima], rozporządzeniem nr 2362/98” (ww. wyrok Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji, pkt 64).
- 169 Ponadto, kwestionowane przez skarżącą przepisy rozporządzenia nr 2362/98, dotyczące rozdziału pozwoleń na przywóz i rozdziału krajowych subkontyngentów taryfowych, nie odzwierciedlają zespołu nowo przyjętych i szczegółowych postanowień wynikających z porozumień WTO, lecz ustanawiają środki zarządzania przyjętymi w ramach wspólnej organizacji rynku bananów kontyngentami taryfowymi. Trybunał w rzeczywistości stwierdził, że „wspólna organizacja rynku bananów, jak ta, którą ustanowiono w rozporządzeniu nr 404/93, a następnie modyfikowano, nie ma na celu zapewnienia wykonania we wspólnotowym porządku prawnym szczególnego zobowiązania podjętego w ramach GATT” (ww. postanowienie OGT Fruchthandelsgesellschaft, pkt 28).

170 Uwzględniając powyższe należy dojść do wniosku, że przyjmując uzgodnienia z 1999 r., a w szczególności rozporządzenie nr 2362/98, Wspólnota nie zamierzała wykonać szczególnego zobowiązania przyjętego w ramach porozumień WTO w rozumieniu orzecznictwa Nakajima. W konsekwencji skarżąca nie może powołać się na naruszenie przez Wspólnotę swych zobowiązań wynikających z porozumień WTO.

171 W świetle powyższego skarżąca nie wykazała bezprawnego postępowania Komisji, które mogłoby prowadzić do powstania odpowiedzialności odszkodowawczej Wspólnoty.

3. W przedmiocie drugiego zarzutu, opartego na naruszeniu mandatu udzielonego Komisji przez Radę w celu wykonania rozporządzenia nr 1637/98

Argumenty stron

172 Według skarżącej Komisja przekroczyła granice upoważnienia udzielonego jej przez Radę w celu wykonania rozporządzenia nr 1637/98. Przyjmując to rozporządzenie Rada niewątpliwie miała zamiar wykonania zobowiązań wynikających z porozumień WTO. Skarżąca przypomina w tym zakresie, że art. 20 rozporządzenia nr 404/93 zmieniony rozporządzeniem nr 1637/98, stanowi:

„Komisja przyjmuje przepisy w celu stosowania niniejszego tytułu zgodnie z procedurą określoną w art. 27. Ich zakres obejmuje: [...] e) środki niezbędne dla zapewnienia poszanowania zobowiązań wynikających z umów zawartych przez Wspólnotę na mocy art. 228 [traktatu WE (obecnie art. 300 WE)]”.

- 173 W zakresie rozdysponowania pozwoleń na przywóz Komisja, realizując swoje uprawnienia wykonawcze na podstawie art. 19 rozporządzenia nr 404/93 zmienionego rozporządzeniem nr 1637/98, zlekceważyła wolę Rady w przedmiocie zapewnienia zgodności wspólnej organizacji rynku bananów z porozumieniami WTO. Komisja ograniczyła się do powierzchownych korekt uzgodnień z 1993 r. utrzymując w podstawowych zarysach system rozdysponowania pozwoleń na przywóz. Raport zespołu orzekającego z dnia 6 kwietnia 1999 r. stwierdził niezgodność tych drobnych zmian z prawem WTO.
- 174 Skarżąca twierdzi, że również w przedmiocie rozdziału kontyngentu między państwa Komisja zlekceważyła wolę Rady i wobec tego przekroczyła granice swego upoważnienia. Skarżąca podkreśla, że w art. 18 ust. 4 rozporządzenia nr 404/93 zmienionego rozporządzeniem nr 1637/98 Rada w sposób domyślny powołała się na wspomniane powyżej postanowienia art. XIII ust. 2 lit. d) GATT 1994 przewidujące dwie sytuacje, w których członek WTO może podzielić kontyngent taryfowy na subkontyngenty krajowe, tj. w drodze porozumienia między zainteresowanymi państwami lub jednostronnie na podstawie „reprezentatywnego okresu”. Podkreśla ona szczególnie fakt, że chodzi wyłącznie o możliwość. Wbrew twierdzeniu Komisji zawartym w motywie drugim rozporządzenia nr 2362/98, zgodnie z którym w świetle braku osiągnięcia porozumienia z czterema głównymi państwami dostarczającymi banany „Komisja jest wobec tego zmuszona dokonać rozdziału kontyngentów taryfowych”, Wspólnota nie była zobowiązana do wprowadzenia subkontyngentów krajowych. Jeśli chodzi o reprezentatywny charakter okresu referencyjnego, skarżąca wskazuje przede wszystkim, że Komisja nie mogła nie wiedzieć, że lata 1994 do 1996 nie były odpowiednie, jako że zostały ocenione w postanowieniu DSB z dnia 25 września 1997 r. jako niereprezentatywne.
- 175 Ponadto skarżąca ocenia, że Komisja zaniechała informowania Rady o swych zamiarach, na co szereg delegacji krajowych skarżyło się w toku prac przygotowawczych nad rozporządzeniem nr 2362/98. Stwierdza też, że udział Komitetu Zarządzającego ds. Bananów w procesie przyjmowania rozporządzenia nr 2362/98 nie jest równoznaczny ze zgodą Rady.

- 176 Poza tym skarżąca twierdzi, że mandat Rady, na którego naruszenie się powołuje, stanowi normę prawną mającą na celu ochronę jednostek, której naruszenie może prowadzić do powstania odpowiedzialności Wspólnoty. Przyznaje ona, że norma, zgodnie z którą Komisja jest zobowiązana przestrzegać granic swojego mandatu przy wykonywaniu delegowanych jej uprawnień, ma na celu ochronę równowagi instytucjonalnej między Komisją i Radą (wyrok Trybunału z dnia 13 marca 1992 r. w sprawie C-282/90 Vreugdenhil przeciwko Komisji, Rec. str. I-1937). Jednakże, podkreśla ona, że nie powołuje tej normy *in abstracto*, lecz w kontekście treści mandatu Rady zawartego w rozporządzeniu nr 1637/98. Otóż z treści tej wynika, że celem Rady było stworzenie systemu zgodnego z przepisami WTO. Mandat ten miał więc na celu bezpośrednią poprawę sytuacji skarżącej, to jest ochronę uprawnień jednostek.
- 177 Komisja zaprzecza, że przekroczyła granice swych uprawnień wykonawczych przyjmując rozporządzenie nr 2362/98. Działała ona zgodnie z art. 27 rozporządzenia nr 404/93 po poinformowaniu w należyty sposób Rady Ministrów ds. Rolnictwa z czerwca 1998 r.
- 178 Wskazuje ona, że art. 18 ust. 4 rozporządzenia nr 404/93 przewiduje rozdział kontyngentu taryfowego między państwa dostarczające. Przepis ten wyraźnie stanowi, że „Komisja [...] może dokonać rozdziału kontyngentów taryfowych” w sposób jednostronny w przypadku braku możliwości zawarcia jakiegokolwiek porozumienia z państwami trzecimi. Komisja wskazuje w tym zakresie motyw siódmy rozporządzenia nr 1637/98, zgodnie z którym „[d]o celów podziału kontyngentów taryfowych [...] należy zastosować pojedyncze kryterium dla wyznaczenia państw produkujących, które mają istotny interes”. Fakt, że Rada upoważniła Komisję do prowadzenia negocjacji z państwami dostarczającymi i przyjęła dyrektywy w tym celu, przeczy twierdzeniom skarżącej.
- 179 Podnosi ona, że zarzut ten jest w każdym razie pozbawiony znaczenia, gdyż skarżąca przyznała w punkcie 156 repliki, że Komisja mogła wprowadzić klucz rozdziału między państwa.

- 180 Na zakończenie Komisja wskazuje, że mandat Rady i podział kompetencji między Radę i Komisję nie stanowi normy mającej na celu „ochronę jednostek”, jak zostało to stwierdzone przez Trybunał ww. wyroku Vreugdenhil przeciwko Komisji (pkt 20 i 21). Jakakolwiek odpowiedzialność odszkodowawcza Wspólnoty na podstawie niniejszego zarzutu jest więc wykluczona.

Ocena Sądu

- 181 W przedmiocie kwestii, czy przyjmując rozporządzenie nr 2362/98 Komisja przekroczyła granice delegowanych jej przez Radę kompetencji, należy przypomnieć, że system podziału kompetencji między różne instytucje Wspólnoty ma na celu zapewnienie poszanowania równowagi instytucjonalnej przewidzianej traktatem a nie przyznanie uprawnień jednostkom. W związku z tym brak poszanowania równowagi instytucjonalnej nie może samodzielnie stanowić wystarczającej podstawy powstania odpowiedzialności odszkodowawczej Wspólnoty wobec zainteresowanych przedsiębiorców (ww. wyrok Vreugdenhil przeciwko Komisji, pkt 20 i 21).
- 182 W każdym razie, zgodnie z przedstawionym powyżej rozstrzygnięciem w przedmiocie pierwszego zarzutu, należy oddalić zarzuty, za pomocą których skarżąca pragnie powołać się bezpośrednio na stwierdzoną w zakresie niektórych przepisów rozporządzenia nr 2362/98 niezgodność z porozumieniami WTO. W istocie, jako że orzecznictwo Nakajima nie ma zastosowania w niniejszej sprawie, skarżąca nie może powołać się na niezgodność zasad rozdysponowania pozwoleń na przywóz i rozdziału kontyngentów krajowych z porozumieniami WTO.
- 183 Poza tym w przedmiocie kwestii czy Komisja naruszyła warunki mandatu przyznanego jej przez Radę, po pierwsze na podstawie art. 18 ust. 4 rozporządzenia nr 404/93 zmienionego rozporządzeniem nr 1637/98, w zakresie rozdziału krajowych subkontyngentów taryfowych, a po drugie na podstawie art. 19 ust. 1

i art. 20 tego rozporządzenia w zakresie przyjęcia szczegółowych warunków zarządzania kontyngentami taryfowymi, a w szczególności rozdysponowania pozwoleń na przywóz, należy przypomnieć, że zgodnie z art. 211 tiret czwarte WE w celu zapewnienia właściwego funkcjonowania i rozwoju wspólnego rynku Komisja wykonuje uprawnienia, które Rada przyznaje jej w celu wykonania norm przez nią ustanowionych. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, ze struktury traktatu, w ramach której przepis ten musi być rozpatrywany, jak również z wymogów praktycznych wynika, że pojęcie wykonania należy rozumieć szeroko. Ponieważ Komisja jako jedyna jest w stanie w sposób stały i uważny śledzić rozwój rynku rolnego i reagować z wymaganą przez okoliczności szybkością, Rada może być skłonna do przyznania jej w tej dziedzinie szerokich uprawnień. W związku z tym granice tych uprawnień muszą być oceniane w szczególności w świetle istotnych celów ogólnych organizacji rynku. (wyrok Trybunału z dnia 17 października 1995 r. w sprawie C-478/93 Niderlandy przeciwko Komisji, Rec. str. I-3081, pkt 30 i z dnia 30 września 2003 r. w sprawie C-239/01 Niemcy przeciwko Komisji, Rec. str. I-10333, pkt 54).

184 Tak więc Trybunał orzekł, że w dziedzinie rolnictwa Komisja jest upoważniona do przyjmowania wszystkich środków wykonawczych koniecznych i przydatnych dla wykonania podstawowych regulacji, w zakresie w jakim nie jest to sprzeczne z tymi regulacjami lub przepisami wykonawczymi Rady (ww. wyrok Niderlandy przeciwko Komisji, pkt 31 i ww. wyrok Niemcy przeciwko Komisji, pkt 55).

185 W niniejszej sprawie należy wskazać, że Rada zobowiązała Komisję do przyjęcia środków w zakresie zarządzania kontyngentami taryfowymi zgodnie z metodą opartą na uwzględnianiu tradycyjnych przepływów handlowych (art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 404/93 zmieniony rozporządzeniem nr 1637/98). Równocześnie Rada zobowiązała Komisję do przyjęcia „środk[ów] niezbęd[n]ych] dla zapewnienia poszanowania zobowiązań wynikających z umów zawartych przez Wspólnotę na mocy art. [300 WE]”. Skarżąca nie wykazała, że próbując pogodzić te cele poprzez przyjęcie środków w zakresie rozdysponowania pozwoleń na przywóz i rozdziału kontyngentów krajowych Komisja w sposób oczywisty przekroczyła granice swobodnego uznania, wyznaczone jej przez Radę.

186 W przedmiocie prawidłowości procedury przyjęcia rozporządzenia nr 2362/98, skarżąca nie wykazała wystąpienia istotnych nieprawidłowości. Przeciwnie, z pism Komisji, w szczególności ze sprawozdania z 96-go posiedzenia Komitetu Zarządzającego ds. Bananów z dnia 16 października 1998 r. wynika, że przyjęcie rozporządzenia nr 2362/98 zostało skonsultowane z komitetem, o którym mowa w art. 27 rozporządzenia nr 404/93.

187 W świetle powyższego skarżąca nie wykazała drugim zarzutem bezprawnego postępowania, które mogłoby prowadzić do powstania odpowiedzialności Wspólnoty.

4. W przedmiocie zarzutu trzeciego, opartego na naruszeniu zasad ogólnych prawa wspólnotowego

188 Niniejszy zarzut jest podzielony na trzy części, kolejno oparte na naruszeniu zasady niedyskryminacji, swobody wykonywania działalności gospodarczej i proporcjonalności.

W przedmiocie części pierwszej dotyczącej zasady niedyskryminacji

W przedmiocie dopuszczalności

— Argumenty stron

189 Zdaniem Komisji część pierwsza zarzutu przedstawionego w skardze nie spełnia wymogów art. 44 § 1 lit. c) regulaminu. Skarżąca nie wskazuje, na czym dokładnie

polega zarzucana dyskryminacja, ograniczając się do odesłania do swego opisu uzgodnień z 1993 r. Tak więc ta część argumentacji skarżącej jest niedopuszczalna.

¹⁹⁰ Skarżąca twierdzi, że ta część zarzutu jest dopuszczalna, gdyż skarga spełnia w tym zakresie wymogi art. 44 § 1 lit. c) regulaminu. W jej ocenie w sposób jasny przedstawiła ona w pkt 25 do 28 skargi różnice w traktowaniu podmiotów gospodarczych na podstawie uzgodnień z 1993 r., a w pkt 66 do 99 skargi pogłębienie tej dyskryminacji w uzgodnieniach z 1999 r.

— Ocena Sądu

¹⁹¹ Zgodnie z uprzednio wskazanymi zasadami, art. 44 § 1 lit. c) regulaminu wymaga w przedmiocie dopuszczalności skargi, by istotne okoliczności faktyczne i prawne, na których skarga jest oparta, wynikały choćby w sposób zwięzły, lecz spójny i zrozumiały, z samej treści skargi.

¹⁹² W niniejszej sprawie skarżąca wskazała (skarga, pkt 95), że naruszenie zasady niedyskryminacji „jasno wynika z faktu, że regulacja dotycząca bananów została przyjęta w celu zastosowania dyskryminacji na szkodę skarżącej i znacznej redukcji działalności handlowej skarżącej we Wspólnocie”. Ponadto skarżąca w sposób wyraźny powołała się w pkt 25 do 28 swej skargi, które nie tylko zawierają opis uzgodnień z 1993 r., lecz również krytykę polegającą na wskazaniu, że celem tych uzgodnień było w istocie osłabienie pozycji gospodarczej dużych spółek międzynarodowych działających na rynku bananów w ogóle, a skarżącej w szczególności. Ponadto skarżąca wyraźnie wskazała (zob., w szczególności pkt 66 do 98 skargi), że

uzgodnienia z 1999 r., a w szczególności rozporządzenie nr 2362/98, dalekie od zmiany uzgodnień z 1993 r. w celu usunięcia niezgodności z prawem WTO wytkniętych przez DSB postanowieniem z dnia 25 września 1997 r., powieliły jedynie wady, którymi dotknięty był poprzedni system. W związku z tym treść skargi jest wystarczająco jasna i precyzyjna, by pozwolić Komisji na przygotowanie swej obrony, a Sądowi na orzeczenie w przedmiocie pierwszej części zarzutu.

193 Tak więc fragmenty skargi poświęcone części pierwszej zarzutu są zgodne z wymogami art. 44 § 1 lit. c) regulaminu, wobec czego należy odrzucić argumenty przedstawione przez Komisję.

194 W świetle powyższego część pierwsza trzeciego zarzutu jest dopuszczalna.

W przedmiocie istoty zarzutu

— Argumenty stron

195 Skarżąca wskazuje przede wszystkim, że po tym jak okazało się, że kontyngenty taryfowe są wystarczające dla promocji bananów wspólnotowych i z krajów trzecich, na Komisji ciążył obowiązek dokonania zmiany uzgodnień z 1993 r. w zakresie rozdysponowania pozwoleń na przywóz, aspektu określonego przez rzecznika generalnego Gulmanna w opinii do wyroku Niemcy przeciwko Radzie (Banany) (Rec. str. I-4980) jako „ciężki” i „uciążliwy”. Przyjmując rozporządzenie nr 2362/98 Komisja wybrała jednakże system, który z jednej strony zwiększał korzyści gospodarcze przyznane podmiotom gospodarczym klasyfikowanym w ramach poprzednio stosowanej kategorii B, a z drugiej strony niedogodności dla byłych importerów pierwotnych klasyfikowanych w ramach poprzednio stosowanej kategorii A, takich jak skarżąca (zob. streszczenie zarzutów).

196 Skarżąca twierdzi, że naruszenie zasady niedyskryminacji wynika bezpośrednio z celu realizowanego przez wspólną organizację rynku bananów. Uzgodnienia z 1999 r. stanowiły wyłączenie kontynuację uzgodnień z 1993 r., których uznanym celem było znaczne ograniczenie działalności skarżącej we Wspólnocie na rzecz wspólnotowych podmiotów gospodarczych.

197 W wyroku Niemcy przeciwko Radzie (Banany) Trybunał stwierdził, że uzgodnienia z 1993 r. mogą — potencjalnie — naruszać zasadę niedyskryminacji. Wykluczył jednakże takie naruszenie stwierdziwszy, że uzgodnienia z 1993 r. ustanowiły równowagę, na którą można przystać, między interesami różnych kategorii zainteresowanych podmiotów gospodarczych. Trybunał w pkt 74 stwierdził, że różnice w traktowaniu tych podmiotów były „nieodłącznym elementem realizacji celu w zakresie integracji do tej pory podzielonych rynków”. Trybunał potwierdził to rozumowanie w pkt 63 do 65 wyroku z dnia 10 marca 1998 r. w sprawie C-122/95 Niemcy przeciwko Radzie, Rec. str. I-973.

198 W niniejszej sprawie sytuacja jest odmienna. Uzgodnienia z 1999 r. zostały przyjęte w pięć lat po integracji rynków osiągniętej wraz z utworzeniem w roku 1993 wspólnej organizacji rynku bananów. W trakcie tego okresu wspólnotowe podmioty gospodarcze i podmioty z krajów AKP miały okazję wykorzystania przyznanej im przewagi konkurencyjnej. Tak więc przedstawione przez Trybunał w wyroku Niemcy przeciwko Radzie podstawowe uzasadnienie wykluczenia występowania dyskryminacji w niniejszej sprawie straciło rację bytu z chwilą przyjęcia uzgodnień z 1999 r.

199 Skarżąca jest zdania, że zwykła transpozycja analizy przeprowadzonej w wyroku Niemcy przeciwko Radzie (Banany) do okoliczności niniejszej sprawy równałaby się uznaniu, że różnica w sytuacji podmiotów gospodarczych stwierdzona przez Trybunał w wyroku Niemcy przeciwko Radzie (Banany) pod rządami uzgodnień z 1993 r. istnieje wciąż pod rządami uzgodnień z 1999 r. Wiązałoby się z tym również założenie, że uzgodnienia z 1999 r. są *de facto* kontynuacją uzgodnień z 1993 r. Skarżąca podkreśla wszakże, iż Komisja twierdzi, że — przeciwnie — uzgodnienia z 1999 r. są całkowicie odmiennie od uzgodnień z roku 1993. Jeśli tak jest w istocie, to nie jest możliwe zastosowanie rozstrzygnięcia zawartego w wyroku Niemcy przeciwko Radzie (Banany) do uzgodnień z 1999 r.

- 200 W każdym razie skarżąca twierdzi, że jest oczywiste, że podmioty gospodarcze nie znajdowały się w tej samej sytuacji przed wprowadzeniem uzgodnień z 1993 r. i pod rządami uzgodnień z 1999 r. Od czasu wyroku Niemcy przeciwko Radzie (Banany), rynek uległ głębokiej zmianie. Przed rokiem 1993 podmioty gospodarcze, które następnie zostały zaklasyfikowane w ramach kategorii B, nie mogły w niektórych krajach dokonywać bez ograniczeń przywozu bananów z Ameryki Łacińskiej. Skarżąca utrzymuje, że w wyroku Niemcy przeciwko Radzie (Banany) Trybunał stwierdził, że ze względu na tę niekorzystną sytuację mogło im zostać przyznane odmienne traktowanie. Przyznane im w ten sposób korzyści miały głęboki wpływ na rynek. W okresie obowiązywania uzgodnień z 1993 r. wiele podmiotów gospodarczych kategorii A dokonało przejęć podmiotów gospodarczych kategorii B w celu uzyskania dostępu do ich pozwoleń na przywóz. Z drugiej strony niektóre podmioty gospodarcze kategorii B próbowały rozszerzyć swą działalność o sektor bananów z Ameryki Łacińskiej przejmując podmioty kategorii A.
- 201 Ponadto skarżąca odrzuca tezę, że wykrystalizowanie się uzgodnień z 1993 r. nie mogło mieć charakteru dyskryminacyjnego, ponieważ niektórzy importerzy pierwotni należący do kategorii A przejęli kontrolę nad podmiotami gospodarczymi klasyfikowanymi w ramach kategorii B i w ten sposób uzyskali dostęp do ich pozwoleń na przywóz. Podkreśla ona, że argument ten został wcześniej odrzucony w ramach WTO w decyzji arbitrów z dnia 9 kwietnia 1999 r. (pkt 5.69). Taka reakcja importerów pierwotnych jest normalną i bezpośrednią konsekwencją środków dyskryminacyjnych, które na nich nałożono.
- 202 Wreszcie skarżąca twierdzi, że powody, dla których Sąd oddalił w ww. wyroku Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji oparty na dyskryminacji zarzut przeciwko rozporządzeniu nr 2362/98, nie mają zastosowania w niniejszej sprawie. Zarzut, o który chodziło w sprawie, w której wydano rzeczony wyrok, dotyczył podnoszonej dyskryminacji między małymi i międzynarodowymi przedsiębiorstwami. Jako że aspekt ten nie ma związku z niniejszą sprawą, skarżąca stwierdza, że ww. wyrok Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji nie jest istotny w tym zakresie.

- 203 Komisja nie zgadza się z tymi twierdzeniami. Orzecznictwo w sposób wyraźny potwierdziło, że ograniczenia możliwości przywozu bananów z państw trzecich są nieodłącznym elementem wspólnej organizacji rynku bananów i odrzuciło zarzuty oparte na dyskryminacyjnym charakterze uzgodnień z 1993 i 1999 r. [wyroki Niemcy przeciwko Radzie (Banany), pkt 82 i ww. Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji, pkt 81].
- 204 Komisja odrzuca rozróżnienie, które próbuje wprowadzić skarżąca między sytuacją w okresie, którego dotyczy stan faktyczny w sprawie, w której wydano wyrok Niemcy przeciwko Radzie (Banany), a sytuacją w sprawie będącej przedmiotem niniejszego postępowania. Zaprzecza ona również, że cytowana powyżej opinia rzecznika generalnego Gulmanna do wyroku Niemcy przeciwko Radzie (Banany) ma znaczenie dla niniejszej sprawie.
- 205 Co do wagi decyzji WTO w przedmiocie dyskryminacyjnego charakteru uzgodnień z 1999 r. Komisja podnosi, że samo pojęcie „dyskryminacja” w prawie WTO nie jest identyczne z tym używanym w prawie wspólnotowym. Różnica w traktowaniu będąca wyłącznie automatyczną konsekwencją odmiennego traktowania przywozu z państw trzecich nie może być uważana za dyskryminacyjną (wyrok Trybunału z dnia 28 października 1982 w sprawie 52/81 Faust przeciwko Komisji, Rec. str. 3745, pkt 25).

— Ocena Sądu

- 206 Argumentacja, w świetle której uzgodnienia z 1999 r. miały na celu wspieranie wspólnotowych podmiotów gospodarczych wyspecjalizowanych w obrocie bananami o pochodzeniu wspólnotowym lub z krajów AKP na niekorzyść skarżącej nie może zostać przyjęta.

207 W przedmiocie zarzucanej dyskryminacji między z jednej strony podmiotami gospodarczymi wyspecjalizowanymi w obrocie bananami pochodzącymi z Ameryki Łacińskiej, a z drugiej strony podmiotami gospodarczymi wyspecjalizowanymi w obrocie bananami pochodzenia wspólnotowego lub z krajów AKP, należy przypomnieć, że nawet przyjmując, że sytuacja tych kategorii podmiotów mogła zostać ukształtowana w sposób odmienny przez rozporządzenie nr 2362/98, nie stanowi to traktowania dyskryminacyjnego w zakresie, w jakim traktowanie to jest nieodłącznym elementem realizacji celu integracji rynków we Wspólnocie [zob. podobnie wyroki Niemcy przeciwko Radzie (Banany), pkt 74 i ww. Bocchi Food Trade International przeciwko Komisji, pkt 75].

208 W rzeczywistości przed utworzeniem wspólnej organizacji rynku bananów sytuacja tych dwóch kategorii podmiotów gospodarczych nie była porównywalna. Według Trybunału, „sektor bananów na szczeblu Wspólnoty charakteryzował się współistnieniem otwartych rynków krajowych poddanych znacznie odmiennym regułom, oraz chronionych rynków krajowych”. Tak więc zdaniem Trybunału:

„Na otwartych rynkach krajowych przedsiębiorcy mogli zaopatrywać się w banany pochodzące z państw trzecich bez ograniczeń ilościowych. Importerzy na rynek niemiecki korzystali nawet ze zwolnienia z ceł w ramach kontyngentu systematycznie dostosowywanego na podstawie Protokołu w sprawie bananów. Natomiast na rynkach krajowych chronionych przedsiębiorcy sprzedający banany wspólnotowe i tradycyjne banany AKP mieli zapewnioną możliwość zbytu swych produktów bez bycia narażonymi na konkurencję ze strony dystrybutorów bardziej konkurencyjnych bananów pochodzących z krajów trzecich. [...] [C]ena sprzedaży bananów wspólnotowych i bananów AKP była w rzeczywistości znacznie wyższa niż cena bananów pochodzących z krajów trzecich” [wyrok Niemcy przeciwko Radzie (Banany), pkt 70 do 72].

209 Choć uzgodnienia z 1993 r. miały odmienny wpływ na te kategorie przedsiębiorców, Trybunał stwierdził, że „jednakże taka różnica w traktowaniu wydaje się być nieodłącznym elementem realizacji celu integracji do tej pory podzielonych rynków, przy uwzględnieniu odmiennych sytuacji, w jakiej znajdowały się różne kategorie

przedsiębiorców przed ustanowieniem wspólnej organizacji rynku”. Trybunał stwierdził również, że „rozporządzenie [nr 404/93] ma w istocie na celu zapewnienie zbytu produkcji wspólnotowej i tradycyjnej produkcji AKP, co wiąże się z ustaleniem pewnej równowagi między tymi dwiema kategoriami podmiotów gospodarczych” [wyrok Niemcy przeciwko Radzie (Banany), pkt 74].

- 210 Skarżąca podnosi przede wszystkim, że okoliczności, które doprowadziły Trybunał do takiej konkluzji, nie mają już miejsca, jeśli chodzi o przyjęcie uzgodnień z 1999 r., ponieważ cel w zakresie integracji rynków otwartych i zamkniętych został w tym czasie w znacznym stopniu osiągnięty. Powołuje ona w tym zakresie oświadczenie Komisji, zgodnie z którym „podstawowe cele [wspólnej organizacji rynku] zostały w znacznej mierze osiągnięte, w szczególności połączenie wielu rynków krajowych w jeden jednolity rynek, równowaga ilościowa podaży na rynku, godziwy poziom cen dla konsumentów oraz dla producentów wspólnotowych i producentów z krajów AKP” [raport specjalny nr 7/2002 Trybunału Obrachunkowego w sprawie dobrego zarządzania finansowego w ramach wspólnej organizacji rynku bananów z załączonymi odpowiedziami Komisji na stronie 27 [tłumaczenie nieoficjalne] (Dz.U. 2002, C 294, str. 1), zwany dalej „raportem Trybunału Obrachunkowego”]. Wskazuje ona również ekspertyzę Arthur D. Little z dnia 22 czerwca 1995 r. zleconą przez Komisję (zwaną dalej „raportem Arthur D. Little”).

- 211 Jest niewątpliwie prawdą, że w wyniku utworzenia wspólnej organizacji rynku bananów i w ciągu pięciu lat, w trakcie których obowiązywały uzgodnienia z 1993 r., wspólnotowy rynek bananów przeszedł istotne zmiany, co potwierdzają zarówno oświadczenia Komisji znajdujące się w raporcie Trybunału Obrachunkowego jak i raport Arthur D. Little. Ten ostatni (na str. 46 i 47) wskazuje w szczególności, że „wprowadzenie wspólnej organizacji rynku pozwoliło na zniesienie podziału rynków krajowych i spowodowało eksplozję handlu wewnątrzwspólnotowego”, a ponadto „poprzez zniesienie ograniczeń przywozu i umożliwienie podmiotom gospodarczym klasyfikowanym w ramach kategorii B przywozu bananów dolarowych pozwoliło na wprowadzenie bananów z Ameryki Łacińskiej do krajów tradycyjnie chronionych”. Jeśli chodzi o cel wspólnej organizacji rynku zmierzający do zapewnienia zbytu bananów pochodzących ze Wspólnoty lub krajów AKP, raport ten zauważa, że produkcja z tych źródeł „jest w początkowej fazie wchodzenia do Europy Północnej”

i że to zjawisko „wzmózonego mieszania w każdym kraju przywozu z różnych źródeł pochodzenia zdradza jeszcze jeden aspekt powstawania prawdziwie jednolitego rynku”.

- 212 Jednakże ta zmiana sektora bananów spowodowana wprowadzeniem przez rozporządzenie nr 404/93 wspólnej organizacji rynków nie może podważać wyborów ustawodawcy przyjętych w chwili przyjęcia uzgodnień z 1999 r., a w szczególności odmiennego traktowania każdej kategorii podmiotów gospodarczych. O ile szczegółowe zasady funkcjonowania wspólnej organizacji rynku wynikające z uzgodnień z 1993 i 1999 r. się różnią, to cele w zakresie integracji rynków krajowych i zbytu bananów pochodzących ze Wspólnoty i krajów AKP pozostają niezienne. Postanowienia rozporządzenia nr 1637/98 w rzeczywistości nie zmieniły tych celów, lecz ograniczyły się w przedmiocie systemu wymiany z krajami trzecimi (tytuł IV rozporządzenia nr 404/93), do zmiany szczegółowych zasad jego funkcjonowania. W związku z tym pod rządami uzgodnień z 1999 r. odmienne traktowanie podmiotów gospodarczych wyspecjalizowanych w obrocie bananami z Ameryki Łacińskiej i z krajów AKP pozostaje nieodłącznym elementem realizacji celów wspólnej organizacji rynku bananów. W tych okolicznościach odmienne traktowanie stosowane wobec różnych kategorii podmiotów gospodarczych nie stanowi naruszenia zasady niedyskryminacji mogącej prowadzić do powstania odpowiedzialności odszkodowawczej Wspólnoty.
- 213 W przedmiocie argumentów skarżącej opartych na dyskryminacji wykazanej w decyzji arbitrów z dnia 9 kwietnia 1999 r. w odniesieniu do pewnych przepisów rozporządzenia nr 2362/98, z oceny dokonanej w przedmiocie pierwszego zarzutu wynika, że skarżąca nie może powołać się na naruszenia postanowień porozumień WTO, gdyż w niniejszej sprawie nie zostały spełnione przesłanki stosowania orzecznictwa Nakajima. W każdym razie Komisja słusznie podnosi, że dyskryminacja wskazana przez arbitrów dotyczy z jednej strony traktowania mających siedzibę poza Wspólnotą dystrybutorów bananów w porównaniu z ich konkurentami mającymi siedzibę we Wspólnocie, a z drugiej strony rozdziału krajowych subkontyngentów taryfowych między pewne kraje Ameryki Łacińskiej. W związku z tym nie chodzi w tym wypadku o sytuacje mogące podlegać groźbie naruszenia wspólnotowej zasady równego traktowania (zob. podobnie, ww. wyrok Faust przeciwko Komisji, pkt 25).

214 W związku z tym należy stwierdzić, że biorąc pod uwagę szerokie granice swobodnego uznania Komisji, nie dopuściła się ona naruszenia zasady niedyskryminacji, mogącego prowadzić do powstania odpowiedzialności odszkodowawczej Wspólnoty.

215 Wobec tego część pierwsza zarzutu zostaje oddalona.

W przedmiocie części drugiej dotyczącej swobodnego wykonywania działalności gospodarczej

Argumenty stron

216 Skarżąca twierdzi, że naruszenie zasady swobodnego wykonywania działalności gospodarczej wynika bezpośrednio z celu realizowanego w ramach wspólnej organizacji rynku bananów. W wyroku Niemcy przeciwko Radzie (Banany) Trybunał stwierdził w pkt 87, że uzgodnienia z 1993 r. nie naruszają tej zasady. Jednakże skarżąca podnosi, że sytuacja istniejąca w czasie, gdy miały miejsce okoliczności sprawy, w której wydano ten wyrok Trybunału różni się od sytuacji w okresie stosowania uzgodnień z 1999 r.

217 Ponadto skarżąca podkreśla fakt, że Trybunał w wyroku Niemcy przeciwko Radzie (Banany) oparł się również na równowadze występujących interesów w celu rozstrzygnięcia w przedmiocie zarzutu naruszenia zasady swobodnego wykonywania działalności gospodarczej. Trybunał zbadał bowiem „czy ograniczenia wprowadzone przez [uzgodnienia z 1993 r.] odpowiadają celom interesu ogólnego Wspólnoty i nie naruszają istoty tego prawa”.

- 218 Podnosi ona, że celami uzgodnień z 1999 r. są z jednej strony promocja bananów wspólnotowych i z krajów AKP, a z drugiej strony zgodność wspólnej organizacji rynku bananów z postanowieniami WTO. Otóż w ramach uzgodnień z 1999 r. zarówno mechanizm rozdysponowania pozwoleń na przywóz jak i rozdział między państwa pozostaje w sprzeczności z tymi celami. Jednakże te dwa elementy ograniczają swobodę wykonywania działalności gospodarczej przez skarżącą w sposób bardziej dotkliwy, aniżeli czyniła to poprzednia regulacja. Wynikałoby z tego, że w świetle oceny Trybunału w pkt 82 do 86 wyroku Niemcy przeciwko Radzie (Banany), rozporządzenie nr 2362/98 narusza równowagę między interesem ogólnym Wspólnoty a interesem indywidualnym skarżącej.
- 219 Komisja odrzuca te stwierdzenia. W jej opinii skarżąca lekceważy realizowany przez uzgodnienia z 1999 r. cel integracji rynków. Orzecznictwo już wcześniej odrzuciło podobne zarzuty [wyrok Niemcy przeciwko Radzie (Banany) pkt 82 i wyrok Sądu z dnia 11 grudnia 1996 r. w sprawie T-521/93 Atlanta i inni przeciwko Wspólnocie Europejskiej, Rec. str. II-1707, pkt 62 do 64].

Ocena Sądu

- 220 Należy przypomnieć, że ograniczenia w swobodnym wykonywaniu działalności gospodarczej, w szczególności w ramach wspólnej organizacji rynków, są możliwe pod warunkiem, że ograniczenia te rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego, do których dąży Wspólnota, i nie stanowią w świetle realizowanego celu nadmiernej i niedopuszczalnej ingerencji naruszającej istotę chronionych w ten sposób uprawnień (wyrok Trybunału z dnia 11 czerwca 1989 r. w sprawie 265/87 Schraeder, Rec. str. 2237, pkt 15). Tak więc Trybunał wypowiedział się już, że naruszenie swobody wykonywania przez tradycyjne podmioty gospodarcze działalności w zakresie bananów z państw trzecich, wynikające z rozporządzenia nr 404/93, odpowiada celom interesu ogólnego Wspólnoty i nie narusza istoty tego uprawnienia [ww. wyrok Niemcy przeciwko Radzie (Banany), pkt 87].

- 221 Jak stwierdzono w ramach części pierwszej niniejszego zarzutu, uzgodnienia z 1999 r. dążą do realizacji niezmienionych celów interesu ogólnego przewidzianych w rozporządzeniu nr 404/93, to jest integracji rynków krajowych i zbytu bananów pochodzących ze Wspólnoty i krajów AKP. Należy stwierdzić, że w świetle tych celów, spowodowana wejściem w życie wspólnej organizacji rynku bananów zmiana warunków gospodarczych, na którą powołuje się skarżąca nie pozwala na stwierdzenie wystąpienia niedopuszczalnego naruszenia uprawnień skarżącej, które nie odpowiadałoby wskazanym celom interesu ogólnego.
- 222 Ponadto należy wskazać, że w ramach uzgodnień z 1999 r. Wspólnota, mając na celu zastosowanie się do ogólnych zobowiązań przyjętych w ramach WTO, zniosła kategorie podmiotów gospodarczych i rodzaje wykonywanej przez nich działalności, a ponadto zwiększyła ilość dostępnych pozwoleń dla nowych podmiotów gospodarczych, zachowując przy tym metodę opartą na uwzględnianiu tradycyjnych przepływów handlowych zwaną „tradycyjni/nowi” (art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 404/93, zmieniony rozporządzeniem nr 1637/98).
- 223 Tak więc część druga zarzutu musi zostać oddalona jako bezpodstawna.

W przedmiocie części trzeciej dotyczącej zasady proporcjonalności

Argumenty stron

- 224 Skarżąca twierdzi, że zgodnie z wyrokiem Niemcy przeciwko Komisji (Banany) rozporządzenie nr 2362/98 może być negatywnie ocenione w świetle zasady proporcjonalności wyłącznie w sytuacji, gdy wprowadzone przez nie środki są „oczywiście nieodpowiednie” dla osiągnięcia realizowanego celu. W niniejszej

sprawie rozporządzenie nr 2362/98 jest oczywiście nieodpowiednie w świetle celów uzgodnień z 1999 r., którymi są z jednej strony zgodność z postanowieniami WTO, a z drugiej strony promocja bananów wspólnotowych i z krajów AKP. W istocie systemy rozdysponowania pozwoleń i rozdziału między państwa zostały ocenione przez WTO jako niezgodne z postanowieniami GATT 1994 i GATS. Ponadto środki te faworyzowały raczej pewnych handlowców wspólnotowych, którzy korzystali z przyznania pozwoleń na przywóz, niż banany wspólnotowe i banany z krajów AKP. W związku z tym rozporządzenie nr 2362/98 narusza zasadę proporcjonalności.

- 225 W ocenie Komisji argumentacja ta jest ściśle związana z zarzutem niezgodności z prawem WTO; wobec tego jest ona pozbawiona znaczenia. Zresztą uzgodnienia z 1999 r. nie naruszają zasady proporcjonalności. Uregulowania te mieszczą się w ramach polityki mającej na celu wspieranie produkcji bananów wspólnotowych i w krajach AKP. Zarówno postanowienia w przedmiocie rozdysponowania pozwoleń na przywóz jak i rozdziału między państwa realizują ten cel.

Ocena Sądu

- 226 Na wstępie, zgodnie z tym, co orzeczono w przedmiocie pierwszego zarzutu, należy odrzucić argumenty skarżącej oparte na niezgodności rozporządzenia nr 2362/98 z porozumieniami WTO.
- 227 Następnie należy przypomnieć, że w celu ustalenia, czy przepis prawa wspólnotowego jest zgodny z zasadą proporcjonalności, należy zbadać, czy środki, które wprowadza, są dostosowane do realizacji przewidzianego celu i czy nie wykraczają poza to, co niezbędne dla osiągnięcia tego celu (wyrok Trybunału z dnia 17 lipca 1997 r. w sprawie C-183/95 Affish, Rec. str. I-4315, pkt 30).

228 Ustawodawca wspólnotowy dysponuje w ramach wspólnej polityki rolnej znacznymi uprawnieniami dyskrecyjnymi odpowiadającymi nałożonej na niego na mocy art. 34 WE i 37 WE odpowiedzialności w zakresie tej polityki. Trybunał orzekł w istocie, że wyłącznie oczywiście nieodpowiedni charakter przyjętego w tej dziedzinie środka w stosunku do celu, który właściwa instytucja zamierza realizować, może mieć wpływ na legalność tego środka. To ograniczenie kontroli sądowej jest szczególnie wymagane, jeżeli w ramach realizacji wspólnej organizacji rynków, Rada i Komisja muszą godzić rozbieżne interesy i podejmować wybory w ramach decyzji politycznych z zakresu ich kompetencji własnych [Niemcy przeciwko Radzie (Banany), pkt 89 i 90].

229 W przedmiocie określenia szczegółowych zasad stosowania systemu wymiany handlowej z państwami trzecimi, a w szczególności zarządzania kontyngentami taryfowymi, Komisja starała się podczas przyjmowania rozporządzenia nr 2362/98 pogodzić cele właściwe dla wspólnej organizacji rynku bananów z poszanowaniem zobowiązań międzynarodowych Wspólnoty wynikających z porozumień WTO oraz Konwencji z Lomé, podporządkowując się przy tym woli Rady, by zarządzanie kontyngentami taryfowymi dokonywane było przy zastosowaniu metody opartej na uwzględnianiu tradycyjnych przepływów handlowych (art. 19 rozporządzenia nr 404/93 zmieniony rozporządzeniem nr 1637/98).

230 Należy zauważyć, że skarżąca poprzestała na stwierdzeniu oczywiście nieodpowiedniego charakteru przepisów rozporządzenia nr 2362/98 dotyczących rozdysponowania pozwoleń na przywóz i rozdziału subkontynentów taryfowych, nie wykazując jednakże, że te środki są oczywiście nieodpowiednie dla realizacji przewidzianego celu i że wykraczają poza to, co niezbędne dla jego osiągnięcia.

231 Jako że skarżąca nie przedstawiła dowodów w zakresie oczywiście nieodpowiedniego charakteru, należy oddalić część trzecią zarzutu.

- 232 Z powyższego wynika, że skarżąca nie dowiodła trzecim zarzutem wystąpienia bezprawnego postępowania, które prowadziłyby do powstania pozaumownej odpowiedzialności odszkodowawczej Wspólnoty.

5. *W przedmiocie czwartego zarzutu, opartego na naruszeniu zasady dobrej wiary i ochrony uzasadnionych oczekiwań, w świetle z prawa międzynarodowego*

Argumenty stron

- 233 Skarżąca twierdzi, że przyjmując i utrzymując w mocy rozporządzenie nr 2362/98, Komisja naruszyła wynikającą z prawa międzynarodowego zasadę dobrej wiary. Przypomina ona, że zgodnie z art. 26 Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów z dnia 23 maja 1969 r. (Recueil des traités des Nations Unies, wol. 788, str. 354) zasada ta stanowi co następuje: „Każdy będący w mocy traktat wiąże jego strony i powinien być przez nie wykonywany w dobrej wierze”. W sporze Banany III Komisja w wyraźny sposób naruszyła tę zasadę.
- 234 W rzeczywistości Wspólnota w swych oświadczeniach i uwagach w sposób wyraźny stwierdziła, wielokrotnie to powtarzając, że zamierzała w dobrej wierze wykonać postanowienia i zalecenia DSB (zob. WTO, raport Wspólnot Europejskich o stanie sprawy: dokumenty WT/DS27/17 z dnia 13 lipca 1998 r., WT/DS27/17/add. 1 z dnia 9 września 1998 r., WT/DS27/17/Add. 2 z dnia 9 października 1998 r. i WT/DS27/17/Add. 3 z dnia 13 listopada 1998 r.; protokół z posiedzenia DSB z dnia 22 stycznia 1998 r., dokument WT/DSB/M/41 z dnia 26 lutego 1998 r.).
- 235 Jednakże deklaracje te nie sprawdziły się. Skarżąca uważa, że uzgodnienia z 1999 r. nie zmierzają do usunięcia braków stwierdzonych przez WTO wobec uzgodnień z 1993 r. Daleka od zastosowania się do decyzji organów WTO, Wspólnota pod

zasłoną czysto formalnych zmian, zmierzała do zachowania niezgodnej z prawem sytuacji będącej skutkiem uzgodnień z 1993 r. Takie postępowanie samo przez się stanowi naruszenie zasady dobrej wiary. Wspólnota poprzez działania na zwłokę zmierzała do uchylecia się od swych zobowiązań wynikających z prawa WTO i nadużyła skomplikowanego charakteru swej regulacji w celu wprowadzenia w błąd swych partnerów handlowych w ramach WTO.

236 Żadne okoliczności nie pozwalają na obalenie tego twierdzenia. Po pierwsze, w przedmiocie rozdziału między państwa, Komisja nie może twierdzić, że działała w dobrej wierze. Skarżąca przypomina, że wykazała wcześniej, iż niepowodzenie negocjacji z czterema państwami Ameryki Łacińskiej w żadnym stopniu nie zobowiązywało Komisji do przyjęcia w ramach rozporządzenia nr 2362/98 mechanizmu rozdziału między kraje, równoważnego z systemem subkontynentów obowiązującego w ramach uzgodnień z 1993 r.

237 Po drugie okoliczność, że Wspólnota uczestniczyła w postępowaniach arbitrażowych i wydaniu decyzji w sprawie Banany III, nie stanowi dowodu dobrej wiary. Wspólnota wykonywała po prostu swe prawa do obrony. Skarżąca podkreśla w tym zakresie, że Wspólnota nie uznała za konieczne złożenia apelacji od raportu zespołu orzekającego z dnia 6 kwietnia 1999 r., w którym stwierdzono niezgodność uzgodnień z 1999 r. z postanowieniami WTO.

238 Po trzecie postępowanie wszczęte przez Wspólnotę na podstawie art. 21 ust. 5 DSB, którego efektem był raport zespołu orzekającego z dnia 12 kwietnia 1999 r. (WT/DS27/RW/EEC), nie jest istotne w niniejszej sprawie, a przynajmniej nie stanowi dowodu dobrej wiary Wspólnoty. Skarżąca wskazuje, że przedmiotem tego postępowania był w rzeczywistości wniosek o stwierdzenie zgodności uzgodnień z 1999 r. z porozumieniami WTO do czasu wydania odmiennego postanowienia w trybie przewidzianym przepisami DSU. W opinii skarżącej postępowanie to nie dotyczyło bezpośrednio zgodności systemu z roku 1999 z postanowieniami WTO. Zespół orzekający nie był w stanie odpowiedzieć na ten wniosek, gdyż Komisja nie

przedstawiła wystarczających danych pozwalających na wydanie rozstrzygnięcia. Jednakże z lektury raportu jasno wynika, że Komisja wahała się, czy poruszać kwestię zgodności uzgodnień z 1999 r. z postanowieniami WTO.

239 Ponadto skarżąca uważa, że Wspólnota dopuściła się nadużycia procedury. Pomimo słabości swej pozycji prawnej Wspólnota kontynuowała uchylanie się od swych zobowiązań obstając przy zapewnieniach, że jej regulacja dzięki powierzchownym zmianom jest zgodna z postanowieniami WTO. Postawa ta zmusiła szereg członków WTO do powielenia postępowań przed WTO, co spowodowało niepotrzebne napięcia.

240 Na koniec skarżąca stwierdza, że jest uprawniona do powołania się na naruszenie przez Wspólnotę wynikającej z prawa międzynarodowego zasady dobrej wiary. Wskazuje ona w tym zakresie na wyroki Trybunału z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie C-162/96 Racke (Rec. str. I-3655, zwany dalej „wyrokiem Racke”) i Sądu z dnia 22 stycznia 1997 r. w sprawie T-115/94 Opel Austria przeciwko Radzie (Rec. str. II-39) i przedstawia dwa spostrzeżenia w przedmiocie znaczenia tego orzecznictwa.

241 Po pierwsze skarżąca przyznaje, że zgodnie z wyrokiem Racke, jednostka może powołać się na regułę prawa międzynarodowego wyłącznie w razie „oczywistych błędów w ocenie co do warunków stosowania tych reguł”. Twierdzi ona, że w niniejszej sprawie Komisja dopuściła się pierwszego oczywistego błędu w ocenie, gdy przyjmowała rozporządzenie nr 2362/98, jak wynika to z argumentów przedstawionych w ramach pierwszego zarzutu. Następnie popełniła ona drugi oczywisty błąd w ocenie nie uchylając uzgodnień z 1999 r. po przyjęciu raportu zespołu orzekającego z dnia 6 kwietnia 1999 r., który potwierdził niezgodność uzgodnień z 1999 r. z postanowieniami WTO.

242 Po drugie wskazuje ona, że okoliczność, iż ww. wyroki Racke i Opel Austria przeciwko Radzie odnoszą się do umów międzynarodowych mogących mieć skutek bezpośredni, nie ma wpływu na ich znaczenie dla niniejszej sprawy. Podkreśla ona,

że wyroki te, podobnie jak wyrok Nakajima, dotyczą sytuacji, w których Wspólnota podjęła się przestrzegania zobowiązania wynikającego z prawa międzynarodowego. Zdaniem skarżącej, Trybunał stwierdził, że również w razie braku skutku bezpośredniego przedmiotowych umów, wynikające z prawa międzynarodowego zobowiązanie może mieć wpływ na sytuację prawną przedsiębiorców, z czego instytucje musiały sobie zdawać sprawę. Zdaniem skarżącej, w wyroku Racke Trybunał orzekł, że o ile Komisja może jednostronnie zawiesić wywierającą skutek bezpośredni umowę międzynarodową, to nie może ona lekceważyć zasady *rebus sic stantibus* nie naruszając uzasadnionych oczekiwań tych podmiotów (zob., w szczególności, opinię rzecznika generalnego Jacobsa do wyroku Racke, Rec. str. I-3659, pkt 86 do 90 i pkt 47 tego wyroku).

- 243 Skarżąca uważa, że taka wykładnia ww. wyroków Racke i Opel Austria przeciwko Radzie została potwierdzona wyrokiem w sprawie biotechnologii. Skarżąca przypomina, że w pkt 54 tego wyroku Trybunał orzekł:

„Zakładając, że jak twierdzi Rada, [Konwencja o różnorodności biologicznej sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r., przyjęta w imieniu Wspólnoty Europejskiej decyzją Rady 93/626/EWG z dnia 25 października 1993 r. (Dz.U. L 309, str. 1)] zawiera przepisy pozbawione skutku bezpośredniego w tym znaczeniu, że nie nadaje uprawnień, na które jednostki mogłyby bezpośrednio powołać się przed sądem, okoliczność ta nie stanowi przeszkody dla dokonania przez sąd kontroli przestrzegania zobowiązań spoczywających na Wspólnocie jako na stronie tego porozumienia [zob. wyrok Racke, pkt 45, 47 i 51]”.

- 244 W opinii skarżącej kamieniem węgielnym tego orzecznictwa jest to, że w ograniczony sposób i wprowadzając w tym zakresie wyjątek nadaje skutek umowom międzynarodowym, na które jednostki co do zasady nie mogą się powołać bądź dlatego, że umowy te nie weszły jeszcze w życie (ww. wyrok Opel Austria przeciwko Radzie), bądź dlatego że choć weszły w życie, to zostały zawieszony (wyrok Racke), bądź ponieważ ze względu na swój charakter nie wywierają skutku bezpośredniego (wyrok Nakajima). Orzecznictwo Nakajima jest zdaniem skarżącej jedynie szczególnym zastosowaniem ogólnej zasady leżącej u podstaw ww. wyroków Racke i Opel Austria przeciwko Radzie.

- 245 Komisja odrzuca te argumenty. Skarżąca nie może jej zdaniem powołać się na zasadę *pacta sunt servanda*, gdyż z jednej strony Wspólnota działała w dobrej wierze nie dopuszczając się oczywistych błędów w ocenie, a z drugiej strony skarżąca nie mogła powziąć żadnych uzasadnionych oczekiwań i nie ma żadnego uprawnienia, na które mogłaby się bezpośrednio powołać w oparciu o tę zasadę.

Ocena Sądu

- 246 Skarżąca wskazuje na naruszenie przez Wspólnotę zasady *pacta sunt servanda*, która stanowi zasadę podstawową każdego porządku prawnego, a w szczególności międzynarodowego porządku prawnego. Zasada ta, stosowana w prawie międzynarodowym i skodyfikowana w art. 26 Konwencji wiedeńskiej, wymaga, by każdy traktat wiązał jego strony i był przez nie wykonywany w dobrej wierze.
- 247 Argumentacja ta łączy się więc z argumentacją przedstawioną w ramach pierwszego zarzutu, ponieważ skarżąca powołuje się na niewykonanie przez Wspólnotę zobowiązań wynikających z porozumień WTO. Wobec tego należy stwierdzić, że z powodów wskazanych w ramach analizy pierwszego zarzutu nie można przychylić się do tej argumentacji. Skarżąca nie wykazała bowiem w niniejszej sprawie, że przesłanki stosowania orzecznictwa Nakajima zostały spełnione.
- 248 Nawet w sytuacji, gdyby wykładni niniejszego zarzutu można było dokonywać w ten sposób, że zmierza on do wykazania, że Wspólnota, nie naruszając zobowiązań wynikających z porozumień WTO, nie dowiodła jednakowoż swymi działaniami dobrej wiary, niniejszy zarzut musi zostać oddalony. Zasada wyrażona w art. 26 Konwencji wiedeńskiej jest zasadą prawa międzynarodowego, na której skarżąca nie może się oprzeć w niniejszej sprawie, biorąc pod uwagę brak skutku bezpośredniego porozumienia międzynarodowego, którego wykonaniu w dobrej wierze zaprzecza.

249 Przynajmniej przede wszystkim skarżąca nie może skorzystać z orzecznictwa wynikającego z ww. wyroku Opel Austria. Nie ma ono znaczenia dla niniejszej sprawy, jako że wyrok ten nie dotyczył zasady *pacta sunt servanda*, lecz art. 18 Konwencji wiedeńskiej, który zabrania podważania wiążącego charakteru traktatów poprzez przyjęcie tuż przed wejściem w życie traktatu aktów, które byłyby niezgodne z jego podstawowymi zasadami.

250 Następnie skarżąca nie może powołać się na dobrodziejstwa wyroku Racke. W wyroku tym Trybunał orzekł (pkt 51), że nie można „odmówić uczestnikowi postępowania, gdy powołuje się on przed sądem na uprawnienia wywiedzione bezpośrednio z umowy z państwem trzecim, możliwości zakwestionowania ważności rozporządzenia, które zawieszając koncesje handlowe przyznane na mocy tej umowy, uniemożliwia mu korzystanie z nich, ani możliwości powołania się, w celu podważenia ważności rozporządzenia, na zobowiązania wynikające z zasad zwyczajowego prawa międzynarodowego, dotyczące ustawiania i zawieszania stosunków traktatowych”. W niniejszej sprawie bowiem skarżąca nie powołuje się na zasady zwyczajowego prawa międzynarodowego rządzące, jako wyjątek od zasady *pacta sunt servanda*, rozwiązaniem i zawieszeniem stosunków traktatowych z powodu fundamentalnej zmiany okoliczności. Ponadto, odmiennie niż w przypadku porozumienia międzynarodowego, którego dotyczył wyrok Racke (pkt 34), przepisy porozumień WTO co do zasady nie mają na celu nadania jednostkom uprawnień, na które mogłyby się one powołać przed sądem.

251 Wreszcie należy również wykluczyć, że wyrok w sprawie biotechnologii ma znaczenie dla niniejszej sprawy. W sprawie, w której wydano wyrok w sprawie biotechnologii, zarzut oparty na naruszeniu prawa międzynarodowego był skierowany „nie tyle przeciw bezpośredniemu naruszeniu przez Wspólnotę jej zobowiązań międzynarodowych, co przeciw narzuconemu państwom członkowskim [przez przedmiotową dyrektywę] obowiązkowi naruszenia ich własnych zobowiązań międzynarodowych, podczas gdy [dyrektywa ta] ma, zgodnie z jej treścią, nie naruszać tych zobowiązań” (wyrok w sprawie biotechnologii, pkt 55).

252 W każdym razie należy stwierdzić, że niniejszy zarzut nie znajduje oparcia w stanie faktycznym. Przeciwnie do tego, co twierdzi skarżąca, nie można stwierdzić, że Wspólnota po postanowieniu DSB z dnia 25 września 1997 r. nie działała w dobrej

wierze. Wspólnota uchyliła po tym postanowieniu DSB uzgodnienia z 1993 r. w celu dostosowania się do wymogów wynikających z ogólnych zobowiązań podjętych w ramach porozumień WTO. Na mocy rozporządzenia nr 1637/98, Rada wyraźnie powierzyła Komisji zadanie przyjęcia szczegółowych zasad stosowania regulacji w zakresie wymiany handlowej z państwami trzecimi, które to zasady zgodnie z art. 20 lit. e) rozporządzenia nr 404/93, zmienionym rozporządzeniem nr 1637/98, obejmowały „środki niezbędne dla zapewnienia poszanowania zobowiązań wynikających z umów zawartych przez Wspólnotę na mocy art. [300 WE]”. Komisja została w ten sposób zobowiązana do ustanowienia nowych zasad zarządzania kontyngentami taryfowymi i przyznawania pozwoleń na przywóz w ramach rozporządzenia nr 2362/98.

- 253 W ramach WTO Wspólnota podjęła następnie negocjacje ze swymi partnerami handlowymi, stronami sporu Banany III, w celu znalezienia wspólnie uzgodnionego rozwiązania, zgodnie z postanowieniami art. 3 ust. 6 DSU. W preambule do rozporządzenia nr 216/2001 Rada wskazała, że:

„Miały miejsce liczne ścisłe kontakty z krajami dostarczającymi i innymi zainteresowanymi stronami w celu rozstrzygnięcia sporów powstałych w związku z systemem przywozu ustanowionym rozporządzeniem (EWG) nr 404/93 oraz uwzględnienia wniosków [zespołu orzekającego] powołanego w ramach systemu rozstrzygania sporów Światowej Organizacji Handlu (WTO). Z analizy wszystkich możliwości prezentowanych przez Komisję wynika, że ustanowienie w średnim okresie systemu przywozu opartego na stosowaniu cła o właściwej stawce oraz stosowaniu preferencji taryfowej w przywozie z krajów AKP przewiduje najlepsze gwarancje dla, po pierwsze, osiągnięcia celów wspólnej organizacji rynku w odniesieniu do produkcji wspólnotowej oraz popytu konsumenta, po drugie zapewnienia zgodności z zasadami handlu międzynarodowego i po trzecie zapobiegania dalszym sporom. Jednakże taki system należy wprowadzić po zakończeniu negocjacji z partnerami Wspólnoty zgodnie z procedurami WTO, w szczególności z art. XXVIII Układu Ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu (GATT). Wynik tych negocjacji należy przedstawić do zatwierdzenia Radzie, która musi także, zgodnie z przepisami traktatu, ustanowić obowiązujący poziom Wspólnej Taryfy Celnej”.

254 Okoliczności te nie pozwalają na stwierdzenie, że Wspólnota nie działała w dobrej wierze. Również wykorzystanie drogi odwoławczej przewidzianej przepisami DSU nie może być uważane za nadużycie procedury ze strony Wspólnoty.

255 Wreszcie w przedmiocie zarzucanego naruszenia zasady poszanowania uzasadnionych oczekiwań należy podkreślić, że prawo do powołania się na tę zasadę przysługuje każdemu przedsiębiorcy, w przypadku gdy instytucja spowodowała powstanie w jego świadomości uzasadnionych nadziei (wyrok Trybunału z dnia 13 lipca 1995 r. w połączonych sprawach T-466/93, T-469/93, T-473/93, T-474/93 i T-477/93 O'Dwyer i inni przeciwko Radzie, Rec. str. II-2071, pkt 48). W niniejszej sprawie jednak skarżąca w żaden sposób nie dowiodła, w jaki sposób akty prawne lub postępowanie Wspólnoty mogły w uzasadniony sposób wywołać w niej takie oczekiwania. Ponieważ skarżąca nie była stroną sporu pomiędzy Wspólnotą a jej partnerami handlowymi, dotyczącego uzgodnień z 1993 i 1999 r., wymiana zachodząca między tymi stronami nie mogła wywołać takich oczekiwań.

256 Ponadto, o ile Wspólnota podlega ogólnemu obowiązkowi wykonywania zaleceń i postanowień DSB w sposób zgodny z porozumieniami WTO, obowiązek taki nie może jednak być uważany za wiążący Wspólnotę co do sposobu osiągnięcia takiego rezultatu i zastosowanych środków. Przeciwnie, należy stwierdzić, że w świetle złożoności przepisów zawartych w tych porozumieniach i braku precyzji pewnych pojęć, do których one się odnoszą, skodyfikowana w art. 26 Konwencji wiedeńskiej zasada wykonywania w dobrej wierze traktatów międzynarodowych zakłada rozsądną dozę wysiłku ze strony Wspólnoty w celu przyjęcia środków zgodnych z porozumieniami WTO, pozostawiając jej wybór sposobu osiągnięcia tego celu i zastosowanych środków. Trybunał przypomniał również, że „o ile każda z umawiających się stron jest odpowiedzialna za pełne wykonanie przyjętych przez siebie zobowiązań, to do niej należy określenie środków prawnych właściwych dla osiągnięcia tego celu w ramach własnego porządku prawnego, chyba że porozumienie, w świetle wykładni uwzględniającej jego przedmiot i cel, samo określa te środki” (ww. wyrok Portugalia przeciwko Radzie, pkt 35). Uwzględniając zakres uprawnień dyskrejonalnych, którym dysponują instytucje wspólnotowe przy dokonywaniu wyboru środków niezbędnych dla realizacji ich polityki i wykonywania ich zobowiązań międzynarodowych, skarżąca nie miała podstaw do powzięcia uzasadnionych oczekiwań, że zmiana uzgodnień z 1993 r. będzie zgodna z jej interesami.

- 257 Ponieważ skarżąca nie dowiodła istnienia bezprawnego postępowania, które prowadziłoby do powstania pozaumownej odpowiedzialności odszkodowawczej Wspólnoty, niniejszy zarzut musi zostać oddalony.
- 258 Skarżąca wskazuje w ostatniej kolejności, że oddalenie niniejszej skargi byłoby sprzeczne z zasadą ogólną skutecznej ochrony sądowej przewidzianą w art. 6 i 13 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r. i w orzecznictwie wspólnotowym (wyrok Trybunału z dnia 15 października 1987 r. w sprawie 222/86 Heylens i inni, Rec. str. 4097). Jednakże wskazuje ona, że zasada ta nie stanowi bezpośrednio podstawy jej skargi lecz powinna służyć Sądowi za wytyczną w dokonywaniu przezeń wykładni. W istocie niniejsza skarga odszkodowawcza stanowi jedyną poważną perspektywę uzyskania kontroli sądowej wobec faktu, że Sąd odrzucił jako niedopuszczalne szereg skarg o stwierdzenie nieważności i wniosków o zastosowanie środków tymczasowych skierowanych przeciwko rozporządzeniu nr 2362/98.
- 259 Sąd przypomina, że strony otrzymują w ramach prawa wspólnotowego uprawnienie do pełnej i skutecznej ochrony sądowej [postanowienie Prezesa Trybunału z dnia 29 stycznia 1997 r., w sprawie C-393/96 P(R) Antonissen przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. I-441, pkt 36] i że w ramach traktatu przewidziano wprowadzenie pełnego systemu ochrony sądowej w zakresie aktów instytucji wspólnotowych mogących rodzić skutki prawne (wyrok Trybunału z dnia 27 września 1988 r., w sprawie 302/97 Parlament przeciwko Radzie, Rec. str. 5615, pkt 20). W niniejszej sprawie skarżąca nie może opierać na tych zasadach żądań w zakresie uwzględnienia przedstawionej przez nią skargi. Mogła ona wykorzystać przysługujące jej środki prawne. Wobec powyższego naruszenie zasady skutecznej ochrony sądowej musi zostać wykluczone.
- 260 W świetle powyższego przesłanka w postaci zarzucanej instytucji wspólnotowej bezprawności postępowania nie została w niniejszej sprawie spełniona. Tak więc skarga musi zostać oddalona jako bezzasadna.

W przedmiocie kosztów

²⁶¹ Na podstawie art. 87 ust. 2 regulaminu postępowania, kosztami zostaje obciążona, na ~~żądanie strony przeciwnej~~ strona przegrywająca sprawę. Ponieważ skarżąca sprawę przegrała, poniesie ona, poza własnymi kosztami, koszty Komisji, zgodnie z jej wnioskiem w tym zakresie.

Z powyższych względów

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI (piąta izba w składzie powiększonym)

orzeka co następuje:

- 1) Skarga zostaje oddalona.**

- 2) Strona skarżąca poniesie, poza własnymi kosztami, koszty Komisji.**

Lindh

García-Valdecasas

Cooke

Mengozzi

Martins Ribeiro

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu dnia 3 lutego 2005 r.

Sekretarz

Prezes

H. Jung

P. Lindh

II - 406

Spis treści

Ramy prawne i okoliczności powstania sporu	II - 322
1. Rozporządzenie nr 404/93	II - 322
2. Rozporządzenie nr 1442/93	II - 323
3. Rozporządzenie nr 1637/98	II - 325
4. Rozporządzenie nr 2362/98	II - 328
5. Rozporządzenie nr 216/2001	II - 330
6. Rozporządzenie nr 896/2001	II - 331
7. Streszczenie sporu w sprawie bananów w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO)	II - 332
Postępowanie	II - 338
Żądania stron	II - 340
W przedmiocie dopuszczalności	II - 340
1. Argumenty stron	II - 340
2. Ocena Sądu	II - 343
W przedmiocie zgodności skargi z art. 44 § 1 lit. c) regulaminu	II - 343
W przedmiocie zgodności skargi z art. 44 § 1 lit. e) regulaminu postępowania.	II - 346
Co do istoty sprawy	II - 347
1. Streszczenie zarzutów	II - 348
2. W przedmiocie pierwszego zarzutu opartego na naruszeniu przepisów WTO .	II - 350
W przedmiocie wykładni orzecznictwa Nakajima	II - 350
Argumenty stron	II - 350
Ocena Sądu	II - 358
W przedmiocie zastosowania orzecznictwa Nakajima w niniejszej sprawie	II - 363
Argumenty stron	II - 363
Ocena Sądu	II - 372
	II - 407

3.	W przedmiocie drugiego zarzutu, opartego na naruszeniu mandatu udzielonego Komisji przez Radę w celu wykonania rozporządzenia nr 1637/98	II - 378
	Argumenty stron	II - 378
	Ocena Sądu	II - 381
4.	W przedmiocie zarzutu trzeciego, opartego na naruszeniu zasad ogólnych prawa wspólnotowego	II - 383
	W przedmiocie części pierwszej dotyczącej zasady niedyskryminacji	II - 383
	W przedmiocie dopuszczalności	II - 383
	— Argumenty stron	II - 383
	— Ocena Sądu	II - 384
	W przedmiocie istoty zarzutu	II - 385
	— Argumenty stron	II - 385
	— Ocena Sądu	II - 388
	W przedmiocie części drugiej dotyczącej swobodnego wykonywania działalności gospodarczej	II - 392
	Argumenty stron	II - 392
	Ocena Sądu	II - 393
	W przedmiocie części trzeciej dotyczącej zasady proporcjonalności	II - 394
	Argumenty stron	II - 394
	Ocena Sądu	II - 395
5.	W przedmiocie czwartego zarzutu, opartego na naruszeniu zasady dobrej wiary i ochrony uzasadnionych oczekiwań, w świetle z prawa międzynarodowego ...	II - 397
	Argumenty stron	II - 397
	Ocena Sądu	II - 401
	W przedmiocie kosztów	II - 406